Ч. 42 (14.585). Львів, пятниця 26. лютого 1937. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 "
Піврічно . . . . . . 30.00 "
Річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Б. посол „Сельробу" Кирило Вальницький теж засланий.

Як нас повідомляють з достовірних джерел, між численними арештованими у Совітах находиться теж відомий усім галицький комуніст Кирило Вальницький, один із творців і провідників партії „Сельроба", редактор „Волі Народа", потім перемінений на „Сельроб". К. Вальницький — колишній москвофіл, підчас т. зв. українізаційного курсу в Совітах, перемінив різко своє становище і почав редагувати свої органи (спершу „Волю Народа", потім „Сельроб") українською мовою, зазначуючи, що він українець. Засуджений, вже як посол до сойму, в одному процесі за комуністичну пропаганду, Вальницький утік за кордон і до самого гітлерівського перевороту перебував у Берліні. Після перевороту виїхав до Москви. Хто знав Вальницького з його діяльности та поведінки, міг уявляти собі, що саме людина та кого типу має більші дані, ніж якийнебудь інший галичанин, щоб достосуватись до метод праці большевиків та совітської атмосфери. Правду кажучи, ніхто з нас ніколи не вірив в українство Вальницького — беззастережного звеличника Московщини. Виявляється, що навіть такі „гнучкі" політики і такі прихильники Московщини як Вальницький у самій Москві не можуть жити. Вальницького заслали кудись уже кілька місяців тому і як звичайно у таких випадках — ніхто не знає куди, на як довго і защо.

З Києва забрали українські військові частини.

Як подає німецька преса, совітський уряд перевів великі зміни у розміщенні залог у південних окраїнах союзу. М. ін. з Києва забрали зложені з українців полки, заступаючи їх „міжнародньою бригадою", що доповнюється головно кавказькими та іншими азійськими племенами

СССР фортифікує цілий західний кордон.

Як подає румунська преса з Москви, СССР почав будувати смугу фортифікацій довгу на 1600 кільометрів, що сягатиме від Чорного Моря по озеро Ладогу. Вона буде подібна до відомої „лінії Мажіно" на східному кордоні Франції.

Більша частина Еспанії підлягає національному урядові.

Як подає пресовий кабінет ген. Франка, під цю пору фронт переходить так, що урядові з Бургосу підлягає 65 прц. території та 59 прц. населення Еспанії. Той простір дає 79 прц. еспанської продукції пшениці, 66 прц. бульби, 75 прц. кукурудзи та 60 прц. камінного вугілля.

СТРІЛЬНО З ЧЕРВОНОЇ ГАРМАТИ НА ЧЕРДАКУ БРИТІЙСЬКОГО КОРАБЛЯ.

Підчас нічного налету національних літаків на Валенсію на чердак британського панцирника „Ровль Ок" впала граната і там вибухла ранячи 4-ох старшин і одного моряка Спершу думали, що граната впала в національного літака, щойно комунікат британської адміралїції виявив, що стрільно походить з прибережної протилетунської гармати, отже від червоних. Як повідомляють з Льондону, британський уряд не буде протестувати, бо уважає, що стрільно впало на британський корабель припадково.

БОЇ.

Як повідомляє Авас, червоні заняли нові становища під Маранозою, на південному відтинку Харама; Мараноза майже окружена. Поважніших боїв не було. У південних дільницях Мадриду впало 30 гарматних стрілен; є кількох убитих і кільканацятьох ранених. Національне командування подає, що його війська відбили з великими втратами наступи червоних під Отеро, Трасленно, Мозон, Сан Тірзо і Сіспеляно.

ЗАТЕ, ЩО ПРОТЕСТУВАЛИ ПРОТИ ЗЛОЧИНУ.

У Валенсії засудили 120-ох адвокатів, кожного на 8 літ вязниці за те, що вони підписали протест проти вбивства правого діяча Кальва Сотеля. Як відомо, замордували його на власну руку вояки цивільної гвардії напередодні національного повстання, викликуючи обурення в цілому культурному світі. Прокуратор домагався для всіх 120-ох підсудних кари смерти.

Розчаровані добровольці в концентраційних таборах.

„Юнайтед Прес" довідується з кол французького міністерства закордонних справ, що уряд у Валенсії замкнув у концентраційних таборах чимало французьких добровольців, що не хотять дальше воювати. В концентраційних таборах у Барсельоні та в Альбасете є по кількасот французів. Французький уряд намовляє валенсійський, щоби він увільнив тих усіх французів.

ФРАНЦІЯ ГОТОВА ВІДКЛИКАТИ СВОЇХ ГРОМАДЯН З ЕСПАНІЇ.

Французький уряд заявив урядам держав, які беруть участь в комітеті неінтервенції, що він готов відкликати усіх французьких громадян, які воюють в котрійнебудь з еспанських армій, якщо інші держави зроблять тесаме.

Тепер в Еспанії воює 12.000 французів, що їх звербували головно в Парижі. Ліль та Бордо.

АНГЛІЯ РАТУЄ ЖЕРТВИ НЕСОВІСНОГО ВЕРБУНКУ.

Міністр Іден заявив у палаті громад, що він наказав британським консулям в Еспанії вислати до Англії всіх англійських безробітних, яких ріжними способами заманили до Еспанії та втягнули до червоної армії.

СССР ЗАБОРОНИВ ВИЇЗДИТИ ДО ЕСПАНІЇ.

Совнарком заборонив совітським громадянам від 21. ц. м. виїздити до Еспанії, щоби взяти участь в громадянській війні та вербувати добровольців у СССР. Також

ЛАТВІЯ

видала подібну заборону. Міністерство внутрішніх справ буде дбайливо контролювати пашпорти. Залізничим касам і подорожним бюрам не вільно видавати білетів до Еспанії людям, що не мають окремого дозволу з міністерства внутрішніх справ.

Клопіт з дипльоматами.

Букарешт, в лютім 1937.

Злі приміри впливають... Ця приповідка здійснюється навіть у колах обережних дипльоматів.

Перед роками відкликали з Букарешту до Берліна посла фон Муціюса у звязку з його заходами впливати на внутрішні, міжпартійні суперечки в Румунії.

В минулому році грозила подібна історія із польським послом у Букарешті, п. Арцішевським. Сумовито вже прощала його права преса, злорадно містила їдкі замітки преса ліва. Тимчасом остався п. А. далі в Букарешті, мабуть, щоб не ослаблювати враження відновленого польсько-румунського союзу та його додатків: „інтелектуальної співпраці" й „торговельно-митного порозуміння".

Серія фатальних дипльоматичних випадків не закінчилася. І ось перед місяцем трапилось „маленьке непорозуміння" літвіновського вихованця, совітського посла у Букарешті Островського. Перший посол червоної Москви, (введений у румунські політичні кола бувшим міністром закордонних справ п. Тітулеском) — не вдоволився широкою діяльністю, що проявилась у гучних бенкетах, у частих відвідинах представників червоної еліти в Букарешті та у навалі совітських фільм, заливі сов. часописів, масовому наїзді артистів, летунів і т. д. Захотілося йому ще давати вказівки румунському політичному проводові.

І в одній жидівськім щоденнику „Зорі..." (тепер припинений) зажурився п. Островський, що „є осередки неспокою, проти котрих Мала Антанта має звернути свою акцію!" Цю пораду, що звучить як приказ, доповнив червоний дорадник словами: „Ці осередки небезпеки відкрив завчасу наш шеф Сталін..." У відповідь на такі сміливі вказівки совітського представника — залунали в румунськім парляменті протикомуністичні та протиросійські заяви, що певно не сприятимуть дальшому розвиткові союзу „дністрових сусідів".

Але й посла Островського не відкликано. Були важніші справи: виправа управителя румунського Нац. Банку до Парижа, сесія у Женеві та загострення міжпартійних відносин у краю.

Але ледви призабулися відважні журналістичні змаги посла Островського, аж ось трапилась нова подібна історія, з тією ріжницею, що голосніша та скандальніша від усіх попередніх.

Цим разом героєм був відомий москвофіл, чеський посол у Букарешті, „історик" Ян Шеба.

Зважуюся взяти в „лапки" слово історик, бо недавно видав п. Шеба широко розреклямований „історично-дипльоматичний твір" („Мала догода а Руско у светове політици"), в якій м. ін. торкнувся кількох важливих подій з рр. 1917—20 на Україні. виявляючи повний свій

анальфабетизм і щодо дат і щодо фактів і щодо їх сутнього значіння.

Пан Шеба доходить між іншим до висновку, що добре знана большевицька формула про „самовизначення народів" „освідомила український загал до самостійности" (!). „Німецька окупаційна влада підхопила це большевицьке гасло й здійснила його до абсурду: створила український сепаратизм. Український сепаратизм викликав громадянську війну та хаос у цілій колишній центральній російській провінції. Завдяки чехословацьким легіонам запанував знову порядок, що його далі втримує величава будова СРСР..."

Не тут місце розводитись над іншими зразками таких чесько-московфільських „наукових виводів". Про них була вже зрештою у „Ділі" мова. І не вони викликали скандал, тільки елюкубрації п. Шеби про власних таки малоантантських союзників. Не пощастило теж п. Шебі навіть там, де він „почував себе, як у себе дома". Хоч він говорив всюди по румунськи, радо фотографувався з красунями румунських сіл та купував їх домашні вироби — мусів покинути такий милий йому Букарешт.

Москвофільство та виразні симпатії п. Шеби для совітського режиму не сподобались ні румунському урядові ні опозиції. А його ревеляційні дані про політику мало-антантських держав супроти „миролюбної совітської поведінки" в Европі розчарували навіть і той невеликий круг „приятелів Чехословаччини".

Бувший посол Шеба виявив у своїй книжці те, що празький уряд заперечував — а „Фелькішер Беобахтер" або „Іл реджімі фашіста" докладно подавали. Мимохіть зробив п. Шеба немалу прислугу середньоевропейським ревізіоністам та протисовітській пропаганді.

В румунськім парляменті відчитано кілька вимовних уступів згаданої книжки та при тій нагоді відновлено дебату про доцільність союзу із Москвою. П. Шеба влекшив роботу парляментарям („націонал-християнів" та „Румунського Фронту"), які покликувались на заяви чеського посла про дементоване досі румунсько-російське військове порозуміння. Те, що постійно опрокидував бувший мін. Тітулеску та його наслідник, те підкреслив якраз п. Шеба. А на тлі цих протисовітських дебат у румунськім парляменті розрослась також і пресова кампанія. Щоби втихомирити публичну опінію, повторив п. Антонеску свою первісну заяву, що „між нами (румунами) та Росією не було і нема військового порозуміння та в будуччині не задумуємо такий союз заключити".

Але на тім „справа Шеби" не покінчилася. Його „історичний твір" назвали в парляменті зразком браку дипльоматичних прикмет, незгідним з засадничими міжнародніми обичаями, а ще менше відповідним для такої голосної чесько-румунської приязни."

Уваги цілком слушні, бо в однім місці пише п. Шеба, таке: „Широкі верстви румунського народу легко підпалиб під небезпечні вливи соціялізму (коли буде заключений румунський оборонний союз із Совітами), а це викликалоб з черги тривогу серед провідної верстви румунської суспільности, що живе в люксусі та в неробстві".

Так само п. Шеба представив дуже односторонно останню війну та невірно освітлює участь румунських військ на ріжних фронтах.

Особливо прикрою несподіванкою для румунських політичних кол були погляди п. Шеби на можливість спільного чесько-російського кордону. Така можливість перекреслилаб традиційну співпрацю між Польщею та Румунією, котру започаткували король Фердинанд та маршал Пілсудський, а тепер з очевидними труднощами продовжують пп. Бек та Антонеску. У звязку з „можливим чесько-російським кордоном", про який голосно мріє п. Шеба, пробудились у проф. Йорги, голови невидних націонал-демократів, старі болі на сусідів: українців.

У своїм „Неймул романеск" пише наш стривожений панлатиніст: „Крофта думає, що в Семигороді істнував колись „русизм" (це є улюблений технічний вираз проф. Йорги для всіх славян). У Празі все ще істнують люди з тою самою, давною братерською любовю Руші (!) всіх нюансів, аж до українців включно" (!).

Як бачимо, п. Йорга вбачає у чехів симпатії для українців навіть там — де цього нема ані сліду. (Не дивуймося, що на виклади такого одностороннього і вузького професора приходять із 400 записаних студентів — тільки 20, та що міністр освіти приняв димісію проф. Й. із професури на Торговельній Академії).

По „афері Шеби", котру розтрубили представники правих партій та довели до успішного кінця, себто до відкликання чеського посла, прийшла на чергу нова подія.

Цим разом видвигнули „сензацію" представники демократичних партій, які інтерпелювали премієра Татареску у справі участи німецького, італійського, еспанського, португальського та японського дипльоматичного представника на похоронах румунських легіонарів (залізної гвардії), що впали на фронті під Мадридом. Тому, що похорони легіонарів перетворились у масову політичну демонстрацію гвардійської залегалізованої партії „Все для батьківщини", а згадані посли склали вінки та виголосили промови, вони — чуємо — переступили свої компетенції, вмішуючись у чисто внутрішні справи.

Такими виводами старались „демократичні" парляментарі віддячитись правим за „безпідставне усунення щирого румунського приятеля п. Шеби."

Розуміється, що всі праві партії, ба навіть кількох ліберальних послів із захопленням обороняють виступ згаданих представників „авторитарних держав", бо вважають, що цей виступ не встрявав у внутрішні справи Румунії: „Згадані посли заступали свої уряди не на похоронах румунських змілітаризованих гуртів, лише були присутні на похоронах вояків генерала Франка. І цього ми їм не можемо заборонити".

Чи таку інтерпретацію одобрять румунські провідні круги — побачимо. Покищо ведеться завзята боротьба двох собі протилежних таборів і світоглядів, які находять собі дорогу у парляментарних інтерпеляціях та у поведінці представників поодиноких держав у Румунії.

Д-р О—ч.

Праця і настрої польського сенату.

Коли сенатори в перших днях грудня мин. року зійшлися на звичайну сесію законодатних палат, оставали ще під враженням інциденту, що напри кінці червневої сесії зайшов помеж премієром Складковським і сенатором Ярецьким та наробив багато шуму. Як відомо, сенатор Ярецький звернувся тоді до уряду з деякими „недискретними" запитами у девізових справах, на що премієр Складковський у подразненому тоні гостро зареагував. Сенатор Ярецький відкликався до маршала сенату, перервав свою промову та покинув трибуну. Деякі сенатори добачували в цьому інциденті пониження авторитету сенату, тому надіялися, що чи то маршал сенату, чи сам премієр на початку нової сесії складуть якусь заяву, або, що справа буде порушена через когось зі сенаторів. Надії не сповнилися, про інцидент всі дискретно мовчали. Всежтаки думаю, що не помиляюся, коли вискажу здогад, що якраз цей інцидент став причиною висунути справу, що впродовж дотеперішньої сесії головно займала уми сенаторів, а саме справу відношення уряду до законодатних палат.

Як перший, віцемаршал сенату Маковський дав почин до роздумування на цю тему, запрошуючи до себе сенаторів правників і університетських професорів на нараду у справі метод сенатської праці. У вступній промові віцемаршал Маковський підкреслив, що на його думку слід би подбати за збільшення авторитету сенату у населення і тому може булоб порадно не відкладати політичної дискусії в сенаті аж до нарад над буджетом, тільки перевести дискусію ще в місяці грудні навязуючи до заяв, що їх склав уряд у соймі. Проти переведення політичної дискусії висловився особливо бувший премієр Козловський, що в доволі чорних барвах змалював настрої населення. Також з уст інших сенаторів відізвалися голоси критики на адресу уряду. Згідно з великою більшістю приявних, висловився я за дискусією, пригадуючи слова Масарика, що „демократія — це дискусія", але водночас перестерігав перед оманою, що якабудь, хай навіть найгостріша дискусія зможе збільшити авторитет сенату; це може статися лише тоді, якщо сенат виявить більшу самостійність думок супроти урядових внесків. Реасумуючи нараду, віцемаршал Маковський заявив, що предложить маршалові сенату опінію сенаторів про потребу перевести дискусію.

Дискусія відбулася, та не принесла вислідів, що їх дехто сподівався. Осередком дискусії була велика промова консервативного сенатора гр. Ростворовського, який у вибагливій формі закинув урядові, що користуючись ухваленими у червні повновластями, видав чимало декретів необоснованих державною необхідністю. У відповідь, премієр Складковський дуже чемно і спокійно боронив становища уряду, розглядаючи поодинокі декрети і подаючи причини, що лягли в основу тих декретів. Питомий премієрові свобідний навпів-гумористичний, а притім безпосередній тон приєднав йому чимало польських сенаторів, зокрема всіх тих, кому байдужні правні мотиви. Промову премієра оплескувала велика частина сенату. Реплікував сенатор Ростворовський, але остаточно все покінчилося обміною обопільних чемностей та сердечним стиском рук. Про червневий інцидент ніхто ані словом не згадав. Так дискусія, що бодай частинно була подумана як хід проти уряду, мала у висліді перемогу премієра. Українцям дискусія принесла користь тому, що дала сенаторові Луцькому нагоду виголосити відому високо політичну промову про польсько-українські відносини. Промови вислухав сенат з великою увагою.

Ще раз справа відношення уряду до парляменту виринула на засіданні сенатської буджетової комісії при нарадах над буджетом президії ради міністрів. Порушив її сміливо, але тактовно референт сенату Слівінський, що вказав на постанови конституції, які признають законодатним палатам не лише законодатну компетенцію, але також право і обовязок виконувати контролю над діяльністю уряду. У доволі широкій дискусії сенатори порушували знову справу декретів та вказували на закороткий час, що його уряд призначує на парляментарну працю. Впродовж 4-місячної сесії ледви можна якслід поладнати буджет. На інші важні справи не стає вже часу. Премієр з усіми цими закидами палко полемізував. Щодо декретів покликався на оплески, що їх дістав в сенаті при дискусії над цією справою, та висловив здивування, що після цих оплесків сенатори вертаються ще до вирішеного вже питання. Час тривання парляментарної сесії визначений конституцією, продовження сесії заняло-б урядові багато часу, присвяченого праці над важливими державними справами. Закінчив заявою, що служаним премієром ніколи не був і не буде. Сенатори зрозуміли і вдоволилися таким окресленням. Суть проблеми знову обережно оминули. Тому, коли після засідання один сенатор питався мене, що думаю про вислід дискусії, міг я не без слушности сказати, що сенат поводився в тій справі, як кажуть німці, — „як кіт довкола гарячої юшки".

Політичну закраску мали в сенаті особливо дві важні справи. Справа зміни декрету про державні ліси і справа інвестицій. Обі справи тим цікаві, що виявилася в них спроба розрахунку на терені сенату поміж поодинокими впливовими особами. У справі інвестицій виступив до бою проти віцепремієра Квятковського сенатор Козловський, що наперед у приватних розмовах закинув урядові незгідну з конституцією поведінку тому, що уряд на його думку був обовязаний вставити інвестиційні кредити до загального буджету і предложити у приписаному конституцією речинці. Коли справа прийшла під наради сенатської буджетової комісії, де мені довелось промовляти першому, заявився я за тим, що предложення інвестиційного пляну окремим законопроектом є не проти закону, тільки, як кажуть правники „поза законом". Сенатор Козловський погодився з тою думкою, всежтаки обстоював погляд, що інвестиційні кредити треба помістити у скарбовому законі. Але на диво такого внеску не зголосив, а на пленарному засіданні сенату, де радили над інвестиційними кредитами, зовсім не явився. Але віцепремієр Квятковський брав спротив сенатора Козловського дуже поважно, бо підготовив і відчитав на комісії дуже обширний елаборат, де намагався збити аргументи Козловського. Ще виразніше виявилося особисте суперництво у звязку зі зміною декрету. Хід цієї справи загально відомий з преси. Міністр Понятовський потерпів невдачу, до чого причинилися голоси українських сенаторів, та у цій справі не рішали лише особисті порахунки, тут виявилися глибокі ріжниці думок, що безперечно істнують в урядовому таборі.

Наради сенатської буджетової комісії над буджетом тривали майже цілий місяць і стояли на доволі високому рівні. Важні проблеми були порушувані, промови визначалися спокоєм і безпристрастним тоном. Сенатори не щадили урядові критики, але критика була все „в рукавичках". Перше місце у всіх міркуваннях займали все мотиви на оборонність держави.

Українськими справами польські сенатори назагал не цікавилися. Слухали чемно, коли я

при поодиноких буджетах говорив про українські справи, та — мовчали. Тільки сенатор Зажицький постійно живо зі мною полемізував, не виключуючи цією полемікою, як мені здається, більшого зацікавлення. До буджету міністерства хліборобства я не промовляв, бо нінакше на тій нараді замість мене був призначний сенатор Пацлавський. Його виступ стрінувся, як мені оповідали сенатори, з великим признанням для глибокого знання цього нашого визначного економіста. Що торкається міністрів, то обєктивно слід признати, що премієр Складковський і міністр Грабовський бодай старалися виявляти обєктивізм. Оба відповідали на всі мої заміти, їхні відповіди були у свій час подані у пресі; очевидно, не торкаюся суттєвого змісту тих їх відповідей. Зате мін. освіти Сьвентославський у своїй відповіді взагалі поминув мої заміти про недостачу помочі для української науки і обмежився до підкреслення, що утраквістична школа, не чомусь аксіомою загального польського шкільництва. Також міністр Квятковський поминув мовчанкою моє домагання дотично фінансової допомоги для українських фінансових установ у звязку з конверсією хліборобських довгів. Слід ще згадати про подробиці дискусії над інвестиційним пляном. Коли я на буджетовій комісії говорив про покривдження Східної Галичини, сенатор Зажицький признав мені слушність і навіть назвав цю нашу обопільну згоду „першим проявом нормалізації". Та коли я зголосив свій внесок, щоб зменшити кредити на земельну реформу на 10 міліонів золотих та призначити цю суму на забудову гірських потоків, регуляцію рік і мелорації у 3-ох східно-південних воєвідствах, сенатор Зажицький сказав, що цьому внескові противиться. Мій внесок очевидно відкинули як в комісії так і на пленумі сенату.

Вол. Децикевич.

Нова велика німецька стаття про Україну.

Орган провідника національ-соціялістичної молоді Бальдура фон Шіраха — „Вілле унд Махт" („Воля й Могутність") — приносить у числі з 15. лютого аж на девятьох сторінках працю невідомого ще українцям Тиля Айке п. з. „Трагедія України". На обгортці цього двотижневика вміщено великими літерами ще один заголовок „Богатство й недоля України".

Автор дає рідко-цікавий, майже вичерпуючий політичний, расовий, історичний, культурний, географічний та економічний розгляд української проблеми взагалі та боротьби українців за відокремлення від СССР і відновлення самостійної державности на поневолених Москвою землях України — зокрема. Схематична етнографічна карта з сучасними політичними кордонами й економічна діяграма відсотку скарбів України у відношенні до цілого СССР (зерно, цукор, вугілля, залізо, камяна сіль і манган) влучно ілюструють (рисунки позначено літерами „КП") статтю, що має безспірне велике політичне значіння під оглядом освідомлення чужинців про український рух.

Про збройний рух українців після 1917. року стаття м. ін. каже:

„Українці вважають свій нарід за самостійну — відмінну від росіян і поляків щодо мови, звичаїв, культури й політичних змагань — націю. Це яскраво видно у відношенні українців до совітської системи. Бож Україна властиво „з недогляду" стала совітською республикою. Коли саме молодий український рух під проводом **Петлюри** (підкреслення в оригіналі — Ред) дійшов був уже до власної державности та зайнявся виганням большевицької сили поза українські межі, так звана „біла" контрреволюція на чолі з генералом Денікіном зробила помилку, воюючи проти Петлюри — замісць злучитися з ним проти большевиків. Таким робом знищили себе взаємно обі протикомуністичні армії, а большевизм створив — як той третій, що сміється — „Українську Совітську Республику"

Стаття кінчається згадкою останніх селянських заворушень на Україні, що „вказує на те, як далеко поширився цей рух"

Для загалу українського при цій нагоді буде цікаво довідатися, що штаб Бальдура фон Шіраха й редакція „Вілле унд Махт" містяться в будинку на Кронпрінценуфер 10. Цей будинок увійшов уже в новітню українську історію, бо він був власністю Української Держави в 1918—1923 рр. Саме в цьому будинку, аж до рапальського миру між Берліном і Москвою, Українська Народня Республика мала своє дипльоматичне представництво.

Після насильної передачі українського посольства ваймарськими керманичами Німеччини представникам Москви большевики не могли там довго втриматися. Десь у 1927. р. московський уряд продав український будинок одному з німецьких асекураційних концернів. Пять років пізніше той концерн збанкротував. За не дуже велику ціну провід національ-соціялістичної партії придбав український посольський будинок і передав його провідникові всієї молоді Німеччини, Бальдурові фон Шіраховї.

—o—

Страйки.

У ФРАНЦІЇ.

14.000 робітників самоходової фабрики Пежо в Льото має нині рано перервати страйк. Вони чекають лише на рішення арбітра.

У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

У фабриці годинників у Ельгіні застрайкувало 600 робітників, подібно як персонал великого шевського заведення у Бостоні.

Фабрика самоходів Хризлера згодилася на конференцію з представниками робітничого синдикату у справі збірного договору. Представники обох сторін стрінуться в суботу

Шовінізм латинського катехита.

Пишуть нам:

До школи в селі Побіч пов. Золочів приїзджає на науку релігії лат. сотрудник зі Сасова кс. Конарський. І хоч має лише 8 лат. дітей, і то з мішаних подруж (на 60 гр.-кат.), поводиться так, якби був що-найменше між самими поляками, та з ненавистю ставиться до всього, що греко-кат. або українське.

І так нпр. дня 13. лютого ц. р. був він у школі в Побочі і коли діти заговорили між собою українською мовою, він накинувся з криком: „Kto to mówi po kabańsku?" А коли одна учениця заявила, що це сказала Ванда (Олешюк), він на це: „Wanda Polka, a „szczo" mówią kabanie"...

Такі образливі слова, кинені на наших дітей і взагалі на нас, українців, і то у школі, яку ми удержуємо з наших податків, дуже нас вразили і заболіли. Тому звертаємось до компетентних чинників, щоб поклали край таким невідповідальним виступам.

Батьки.

—o—

Д-Р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ. 13

Українські політики

1907—1914. р. р.

Д-Р ОЛЕКСАНДЕР КОЛЕССА.

Увійшов до Палати Послів Державної Ради у Відні із загального голосування 1907. р. та займався переважно нашими шкільними справами.

Вже в першому році (1907.) промовляв при другому читанні буджетової провізорії та звернув увагу на справу **анальфабет'ів**, що є природним наслідком недостачі українських народніх шкіл. Відтак підніс домагання поділу **Шкільної Ради Краєвої** у Львові на дві секції: польську й українську, як також розповів про події у львівському університеті і виказував потребу **українського університету,** що є бажанням усіх кругів нашого населення.

По ньому промовляв наш соціялдемократ **Яцко Остапчук** та представив як головні домагання українського населення: реформу адміністрації краю, **заснування українського університету**, як також відповідне число народніх і середніх шкіл.

В буджетовій комісії заявив міністр освіти **Мархат** (27. березня 1908. р.), що уряд розслідить справу креування українського університету, а покищо буде основувати **нові катедри з українською викладовою мовою.**

У спеціяльній буджетовій дебаті в 1908. р. посол Колесса вияснював проблему самостійности української нації і вказував на пекучу потребу українського університету у Львові.

В 1909. р. поставив посол Колесса разом з послом Дністрянським формальний внесок у Палаті Послів на основання самостійного українського університету у Львові.

В місяці липні цього року відбувся у Львові **зїзд української академічної молоді**, на якому вперше були також представники українського студентства з Росії. До президії цього зїзду ввійшли: Микола Залізняк, Роман Домбчевський, д-р Степан Баран, Олена Охримовичівна, Евген Маєр і Микола Чайковський. Цей зїзд займався справами організації студентства й українського університету у Львові.

З початком грудня 1909. р. подав посол Колесса наглий внесок у справі розділу **Галицької Ради Шкільної Краєвої у Львові** і цей внесок узасаднював.

В дні 11. травня 1910. р. відбув посол Колесса разом з послом д-ром Костем Левицьким конференцію у міністра просвіти графа Штірка, на якій устійнено, що до признання польського характеру львівському університетові може прийти рівночасно з **заснуванням українського університету.**

Опісля в дні 27. травня 1910. р. конферували вони оба з президентом міністрів бароном Бінертом і міністром просвіти графом Штірком, щоби вперед виділено наші катедри в автономне університетське тіло й опісля мав би університет цісаря Франца у Львові дістати чисто польський характер.

Справа українського університету у Львові стала головним питанням нашого політичного життя. Наші студенти, професори університету і все українське громадянство незвичайно зацікавились нею і конечно бажали негайного відкриття українського університету у Львові, а не числились з всілякими труднощами у цій справі.

Посол **Колесса** сказав тоді у буджетовій, дебаті, що уряд повинен подбати, щоб заложенням українського університету у Львові і піднесенням Наукового Товариства імени Шевченка у Львові до ступня Академії Наук перенести культурний осередок українського народу на галицьку територію. Посол **Василько** доповів тоді, що справа українського університету не є галицькою справою, але загальною справою українського народу. А в Палаті Панів промовив дня 28. червня 1910. р. наш митрополит **Шептицький** і виказував, що відкриття українського університету у Львові є емінентно важною і конечною справою.

А на те все прийшло в дні 1. липня 1910. р. **до крівавої боротьби** між польськими й українськими студентами у **львівському університеті** з убивством українського студента Адама Коцка.

По цій події перервались переговори в справі університету до 1912. р. Тоді аж президія нашої Парляментарної Репрезентації разом з референтами знавцями: д-ром Іваном Горбачевським, д-ром Степаном Смаль-Стоцьким, д-ром Колессою і д-ром Дністрянським відновила справу оснування українського університету у Львові й уложила відповідний реферат, а Українська Парляментарна Репрезентація на цій підставі вирішила в дні 22. травня 1912. р., що український університет має бути активований до пяти літ; що місцем його має бути тільки Львів, та що правний стан львівського університету не може бути змінений аж до часу відкриття самостійного українського університету у Львові.

Тогож дня була депутація українських студентів зі Львова під проводом професора **посла Колесси** у міністра просвіти **Гусарека** і представила йому всі домагання в університетській справі.

В дні 4. червня 1912. р. доручив президент міністрів **граф Штірк** Колові Польському й Українській Парляментарній Репрезентації **проєкт цісарського письма** в університетській справі такого змісту, що цісар уповажнює міністра придбати кваліфіковані сили доцентів і професорів для викладів в українській мові на правничому і фільософічному виділі львівського університе-

Сойм приняв буджет на 1937-8 р.

700 МІЛІОНІВ ЗОЛ. ЗАЛЕГЛИХ ПОДАТКІВ.

В середу 24. ц. м. сойм радив над буджетом міністра скарбу. Після реферату пос. Голинського розвинулася оживлена дискусія, в якій забирало голос кільканацять послів. Пос. Мроз домагався скасування спеціяльного податку, поправи долі емеритів та робітників і стягнення залеглих податків, які доходять до 700 міліонів зол. Пос. Минцберг гостро виступив проти ексцесів проти жидів. Пос. Шалевич ствердив, що скарбові уряди далі ставляться ворожо до кожного платника, який трішки дорабляється і кожного платника вважають злочинцем. Домагався, щоб скарбові уряди більше прислухувалися до голосу суспільности, тоді не буде скандальних афер як нпр. Кшиштофорського. Довшу промову виголосив пос. Вежбіцький підкреслюючи, що коли Польща не розбудує свого промислу і торговлі, то залишиться на сірім кінці. Теперішня Польща з XX. ст. пригадує Польщу-каліку з XVI. ст., що була великою хліборобською державою без своєї торговлі та промислу.

Пос. **В. Целевич** зясував домагання українців.

По закінченні дискусії **пос. Зомерштайн склав велику заяву** в імени жидівського парляментарного клюбу такого змісту:

Висока Палато! У промовах підчас дискусії над буджетом ми широко насвітлили актуальні питання у звязку з положенням жидів у Польщі, зокрема з питанням безпеки, господарським бойкотом, протижидівською акцією у високих школах, „еміграцією“, господарською екстермінацією та обмеженням політичних прав. Тому під кінець дискусії над скарбовим законом обмежуся до такої заяви від жидівського парляментарного клюбу: Ми твердо обстоюємо конституцію, що рівно трактує всіх громадян і зокрема в 7. ст. категорично стверджує, що походження, віроісповідання, ні національність не може обмежити право громадянина впливати на публичні справи.

Тенденції у тому напрямі, щоби поділити громадян відповідно до релігії чи національности та на цій основі здиференціювати їхні права до праці та господарського істнування не годяться з конституцією та не причиняються до консолідації та концентрації всіх сил громадянства довкола загально державних питань. 3 і пів міліона жидів, польських громадян, має повне і глибоке громадянське почування та вважає себе звязаними з польською державою, що на основі конституції є спільним добром усіх громадян. Вони готові до всяких жертв для держави і розвитку її могутности й оборонности та її господарської незалежности. Домагаємося права до життя; до збірного життя як національна та віроісповідна меншина, права до участи в публичному життю, права до праці та до господарського істнування, охорони життя, здоровля і майна. Домагаємося повної та дійсної рівноправности. Це наше основне домагання, сперте не лише на конституції, але й на відвічних фундаментах всякої меншини: на праві та справедливости. Право і справедливість мусять перемогти! На тому принципі, що так гарно його реалізовано після відбудови незалежної Польщі та упадку велитнів, опертих на гнеті й насиллю, на тій надії спирається наша віра, довіря у власні сили та незломна воля пережити сумну дійсність. Дійсність, що заперечує рівноправність, яку забезпечує конституція, змагаючи до моральної та політичної дискримінації та до господарської екстермінації проти цієї — такої сумної — жидівської дійсности підносимо рішучий протест у принятій на парляментарному терені формі. **Голосуватимемо проти буджету.**

Заява голови УПР.

З черги голова Української Парляментарної Репрезентації пос. В. Мудрий склав перед голосуванням над буджетом заяву такого змісту:

Високий Сойме!

Тому що буджетова дебата зближається до кінця і підчеркуючи ще раз наше становище, заняте при окремих частинах буджетового прелімінара на рік 1937/38, маю за шану заявити іменем Української Парляментарної Репрезентації ось що:

Перед несповна двома роками відповідальні чинники української політики у Польщі зревідували свою дотеперішню політику, а занявши позитивне становище до польської держави, дали почин до поправи польсько-українських взаємин. Зроблено це у найліпшій вірі і в найщирішій інтенції згідно з нашими намірами і це наше становище повинно було мати для обох народів велике значіння історичної міри. **На шлях нормалізації польсько-українських взаємин увійшли ми, щоб не зрікаючись наших національних ідеалів, забезпечити для українського народу в межах Річипосполитої Польської можливости всестороннього розвитку, як окремої, живої і творчої національної спільноти.** Не означає воно, що маємо до цього змагати проти інтересів польської держави, бо суттю нормалізації є розвязувати питання, що їх висуває життя і політичне положення, згідно з інтересами українського народу і польської держави.

Як речники цієї нормалізаційної ідеї працювали ми на терені нашого краю і мушу підкреслити, що знайшли ми зрозуміння у більшости нашого громадянства, яке до наших почінів заняло позитивне становище. Одначе мушу ствердити, що велика ідея порозуміння обох народів в імя кращого майбутнього не знайшла відповідного відгуку у значної частини польського громадянства, зокрема того, що живе побіч нас.

Одначе не твердже, щоби перші проби нормалізування польсько-українських взаємин завели у цілости. Треба відповідного часу, щоби вага цієї великої справи знайшла повне зрозуміння у цієї частини польського громадянства, яка досі відноситься до неї негативно. Відношення уряду до наших найбільш пекучих домагань залишає теж багато до побажання, бо деякі ресорти заняли супроти наших домагань становище неприхильне.

На думці маю передовсім міністерство хліборобства і земельних реформ. **Воно заповіло в останніх часах кольонізацію земель, замешкалих у більшости українським народом з повним поминенням найжиттєвіших потреб місцевого населення.** Кольонізацію цих земель елементом зайшлим зі заходу ведено ще від 1920 р. не зважаючи на те, що ці землі є перелюднені. Ведено її з очевидною шкодою для місцевого хліборобського населення і українського і польського. І сьогодні задумують її вести дальше навіть всупереч зі законом з 28. грудня 1925 р. про виконання земельної реформи, що дає першенство сусідській парцеляції. Нині лишився вже тільки незначний запас землі для парцеляції. І цей незначний запас згідно з інтенцією теперішнього керманича ресорту хліборобства і земельних реформ мають обернути передовсім на цілі кольонізаційної парцеляції.

Проти цієї політики міністерства хліборобства і земельних реформ мусимо застерегтися з цього місця якнайбільше категорично. Цю політику будемо поборювати, бо вона вдаряє в найжиттєвіші інтереси українського народу в Польщі і не є ні державною конечністю ні потребою, якщо взяти під увагу запаси землі на корінно-польських територіях. З цієї власне причини наше представництво у сoймовій буджетовій комісії при нагоді дебат над буджетом міністерства хліборобства і земельних реформ заняло до нього негативне становище і голосувало проти цього ресорту і так само негативно поставилося до цього ресорту і наше представництво в сенаті.

Признаємо державні конечности з обороною держави на чолі. Одначе не можемо з наведених тут причин заявитися за прелімінарем буджету міністерства хліборобства і земельних реформ. Однак беручи під увагу, що по думці обовязуючого соймового реґуляміну, є недопустимим голосування над поодинокими частинами буджетового прелімінара, підчеркуємо, що хоча будемо голосувати за принняттям скарбового закону разом з буджетовим прелімінарем, то **заявляємося з цілою рішучістю проти буджету міністерства хліборобства і земельних реформ.**

Вкінці мін. Квятковський заявив, що уряд не може ще скасувати надзвичайного податку від платень. По промові референта сойм приняв буджет проти голосів жидівських послів.

ту, так, щоб до **1921-22. року вилучити з львівського університету катедри і наукові інститути з українською викладовою мовою** та зорганізувати у злуці з теольогічним виділом у самостійну вищу школу в місцевости королівства Галичини і Володимирії, яка буде означена законним шляхом.

По відкиненні нами цього проекту дійшли ми в переговорах з президентом міністрів графом Штірком і презесом Кола Польського д-ром Лео в дні 27. грудня 1912. р. до остаточного проекту такого змісту, що **український університет має бути оснований державним законом найдальше до 1916. р.,** і цей закон означить місце осідку українського університету. А якби цього закону до 1. липня 1916. р. не ухвалено, в такому випадку з 1. жовтня 1916. р. українські катедри будуть виділені в провізоричну університетську установу з українською викладовою й урядовою мовою. Отсей проект з деякими стилістичними змінами можна було приймити і президент міністрів граф Штірк заявив нашій президії, що той проект предложить цісареві.

Але в міжчасі граф Штірк захорів і його заступав міністр просвіти **Гусарек,** що самовільно змінив редакцію цісарського письма в справі українського університету, вставляючи на користь поляків передовсім: устійнення польського характеру львівського університету. Цієї зміни не приймили наші відпоручники посли д-р Кость Левицький і д-р Олександер Колесса на конференції 19. січня 1913. р., а Українська Парляментарна Репрезентація вирішила в дні 27. січня 1913. р., що дальші переговори вважає **за виключені.**

Цим закінчився той тяжкий етап наших змагань за український університет у Львові.

Чи це останнє потягнення нашої Парляментарної Репрезентації було доцільне і для нас корисне, — можна було сумніватися.

(Далі буде.)

Протиалькогольна вистава „Відродження“.

(г) У салях Природничого Музею Наукового Товариства ім. Шевченка відбувається вистава, настільки дбайливо та цікаво зорганізована, що справді не шкода кількох хвилин часу, щоб її звидіти. Гарно виконані малюнки і плякати наших мистців П. Обаля, С. Гординського, М. Малюци і Б. Баляса, фотоси Е. Коваля, дотепні ребуси П. Обаля, ґрафікони та великі альбуми вирізків з преси плястично малюють вплив алькоголізму на здоровля, вік, працездатність, нещасливі випадки, успіхи в школі (ніодин учень алькоголіка не дістав дуже доброго поступу!) і т. д.

Зрештою й ті, що не цікавляться протиалькогольним рухом, найдуть на виставі щось цікавого. Вони дізнаються з ґрафіконів про одно дуже радісне явище, а саме, що в Польщі є 402 українські протиалькогольні кружки і лише 64 інші (польські, німецькі і ін.), що „Відродження“ має 3.000 членів, львівська польська протиалькогольна ліґа — 54-ох. Але ґрафікони малюють і другу сторінку медалі, менше радісну, зате дуже характеристичну: польські протиалькогольні організації дістають річно 83.000—500.000 зол. урядових субвенцій — „Відродження“ не дістало ні сотика; львівський маґістрат дає польській протиалькогольній лізі по 16.500 зол. річно, „Відродженню“ дав лише раз 500 зол...

Крім того на виставі найдете чимало протиалькогольних періодиків у ріжних мовах та перегляд видавничої діяльности „Відродження“, що від 1930. до 36. року видало брошури, календарі, листівки і т. п. у 681.200 примірниках. В очі кидається помислово редаґований стінний часопис протиалькогольного кружка при львівській Малій Семинарії.

Воєнний стан в Адіс-Абебі.

З віродостойних джерел подають, що в **Адіс Абебі та в околиці проголосили воєнний стан. Тубильцям не вільно виходити з мешкання після 19. години. Залога Адіс Абеби дістала наказ очистити околиці положені на південь від столиці з партизантських загонів раса Дести,** якого уважають інспіратором замаху на марш. Ґраціяніня; раса Десту мають зловити живого чи мертвого.

В Адіс Абебі завели військову цензуру листів, телеграм та часописів. Причиною воєнного стану є ворохобня серед деяких абісинських племен, головно серед амгарійців, що не хочуть погодитися з втратою незалежности, що давала їм упривільоване становище в Абісинії; італійці уважають всі племена рівними.

Визначним абісинцям, що підчинилися Італії, дозволили мешкати лише в Адіс Абебі або в Аксумі, а деякі мусіли поселитися в Еритреї.

ЖІНОЧА СТОРІНКА.

За фаховий вишкіл домашніх помічниць.

Цьому питанню присвячують тепер у світі багато уваги. Змінені життєві обставини приносять зі собою нові вимоги. Та в нас справа домашніх помічниць не змінюється, від десятків літ стоїть на мертвій точці.

Давній спосіб домашньої господарки, в якому пані дому могла бути виключно господинею, перейшов до історії.

Нині лише дуже нечисленні вибрані долею одиниці можуть дозволити собі, щоб бути цими вигодами-хоронителями домашнього огнища, який поза господаркою і хатою не бачив світа.

В теперішній час маємо:

1) Господинь, які працюють самі або з помічию слуг („доходячих") поза домом.

2) Жінок, які працюють для зарібку поза хатою.

3) Жінок, які не займаються самі домом, а можуть оплатити вишколену помічницю.

4) Жінок, які не заробляють на утримання рідні, але працюють суспільно.

Отже треба подумати, звідки мають підшукати всі ці категорії жінок — таких домашніх помічниць, які справді вповні відповідали би своїй назві?

За границею, навіть у наших найближчих сусідок ця справа давно передумана. У нас це болюче місце і клопіт господиням.

Є і в нас щоправда товариства опіки над домашньою службою, але там не дають дівчатам фахової підготови. Кого ви не найшли би до помочі в господарстві, мусите самі виконувати ролю вчительки. Чи маємо час до цього чи ні.

Як це виглядає в нас? Селянська дівчина шукає служби через „факторів", рідше через своє товариство. Без ніякої підготови, без найменшого поняття про спосіб міської домашньої господарки та її вимог попадає на перше ліпше місце. Там дістає перший вишкіл. Дивують її найпримітивніші вимоги господині. Не знає, як братися до варення, порядків, прання білля, не згадуючи вже про догляд за дітьми. А вже електрика, ґаз, водотяг, опалювання печей вугіллям це все для неї таємниці. Про якісь підстави гігієни, про поведінку з домашніми теж не знає. Для нас, які знаємо село наскрізь, це зовсім зрозуміле явище. Селянське життя, це зовсім окремий світ. Як робити порядки, варити, перестерігати гігієну хати, доглядати за дітьми, на це все істнують зовсім інші погляди в інтелігентській, хочби навіть незаможній міській родині і на селі. Дитині вихованій у бідній селянській хаті (бо багатші не покидають села) — нераз дуже тяжко звикати до нових обставин. Щож залишається? Як помогти господиням і дівчатам, які шукають одна одну?

Треба конче при товаристві „Опіки над домашніми помічницями", особливо в великих містах — побіч релігійної та освітньої опіки— дати дівчатам **фаховий вишкіл.** Годі вимагати від людей, які беруть помічниці на те, щоб вони виручали їх у домашніх заняттях — бути властиво їх учительками.

Як має найти час для науки служниць жінка, яка працює для зарібку часто цілий день поза хатою, або та, що має громадянські обовязки або людина хора?

Практика в купецтві тягнеться кілька років, теж саме в ремеслі, навіть невишколений денний робітник не найде праці. Всюди за час практики учні платять. З домашніми помічницями — навпаки. Пані вчить дівчину, живить її, платить суспільне обезпечення та умовлену платню. Шкоди, які вона зробить через своє неуцтво теж покриває пані. Те, що дівчина не вміє зробити — робить пані сама. І обі сторони взаємно невдоволені.

Курси фахового вишколу, — це велике завдання, яке мусять зрозуміти ті, які опікуються домашніми помічницями. Програму курсів можна устійнити на зразок господинських курсів для дівчат. Можуть вони відбуватися в домівках товариств — навіть не дуже довго. Крім предметів, які є підставою домашньої господарки, треба на них вчити гігієни, домашніх рахунків, товарознавства в обсягу куховарства, солідного сповнювання обовязків і поведінки з людьми. Зокрема, якщо хоче дівчина занятися дітьми — опіки над ними. Найважніше навчити учениць уважати свій фах за так само добрий, як інший, а не за кару Божу. Бо ці всі такі тяжкі для помічниць заняття робила би кожна інтелігентна людина сама з охотою, якби лиш дозволювали їй на це інші обовязки.

Фахово вишколена, обовязкова дівчина стане справжньою помічницею господині, як не тягарем, яким досі часто вона буває.

Знання дало би дівчатам ліпшу платню і краще відношення до них господарів. Вони сповняли би охотно свої обовязки, приходило би їм це легко, бо навчили їх цього.

В містах є велика потреба служниць, що „доходять". Для таких дівчат треба захистів під опікою інтелігентних одиниць, де вони навчились би дечого доброго.

Дівчата сплять звичайно по сутеринах, де вчаться багато того, що їх деморалізує. Через це вони тратять часто заняття. Кілька золотих, які платять деінде, могли би платити в наших захистах. Усе-ж систему захистів треба би змінити.

Те саме торкається наших бюр посередництва праці, де не можна найти ніяк вишколених помічниць, хоч є велике число зорганізованих у товаристві дівчат.

Пані, які посвячуються опіці над помічницями, нехай подумають над цією важною справою. Дайте фаховий вишкіл дівчатам, а охороните їх від розчарувань. Знаючи і шануючи свою працю, вони не будуть перелетними птицями з місця на місце, а стануть справді приятельками рідні, в якої працюють.

Ірина Домбчевська.

З родинних буднів.

Кажуть, що тільки жінки химерні. Та це мабуть уже з роду й віку признана їм „прикмета". Але жах, коли трапиться химерний мужчина. Цей безкокетерійний син Адама, прямий та нескомплікований у тисячах ситуацій, на цій точці зуміє випередити навіть найбільш химерну жінку. А його Ахіллева пята... сорочка та комірчик. Це не видумка, а факт, узятий із буденного життя, який можна ствердити майже на кожному „мужеському обекті".

Зле випрасований комірчик, непришитий ґудзик, витерті маншети можуть вивести його з рівноваги. А вже крайня розпука, коли в неділю чиста сорочка не лежить на час приготована на означеному місці, або коли батькові родини загубляться шпиньки. Починається лайка, нарікання на жінку, падуть слова, які ніколи не повинні вийти з уст чоловіка та батька. І так через дрібницю „пан усього сотворіння" має зіпсований настрій на кілька днів. А що за тим іде? — Затроєне життя цілої родини. Ще пів біди, коли в хаті нема дітей, а то вони та прислуга мусять бути свідками не дуже то повчальних „сцен".

Життя складається з дрібниць. Це стара правда, але саме такі дрібниці потраплять зохитати а то й зламати життя неодної людини. Чи не можна цього оминути? Можна, але до цього треба трішки доброї волі з одного та другого боку. Жінка-господиня повинна допильнувати, щоб сорочка чоловіка була ціла, щоб ґудзики були на місці, щоб комірчик був добре випрасований, повинна подбати за касетку, до якої чоловік навчився би складати свої шпиньки, щоб вони йому не губилися. Не мусить навіть цього робити сама. Вистачить подбати за те, щоб служниця навчилася по випранні та випрасуванні білля складати до шафи тільки ціле та здатне до вжитку. До такого ладу можна швидко привикнути, а скільки поганих хвилин та неприємностей можна оминути через дбайливість та систематику!

Але не тільки жінки повинні старатися „усувати терня" з під ніг чоловіків. Панове теж повинні памятати, що наше життя є дуже коротке та що не варто затроювати його собі та іншим дурницями. Треба мати трішки вирозуміння та холодної надуми, а передовсім все памятати про те, що жінка, якщо й не допильнує чогонебудь якслід, то напевно не робить цього зі злої волі. А коли навіть і „покарав" котрого із Вас Бог розсіяною жінкою, то памятайте, що криком і сваркою лиха не направите. Кожна жінка прийме найприкрішу заввагу спокійно, коли вона зроблена у відповідній формі. Своє родинне життя треба оперти на вирозумінні та взаємній пошані, а тоді напевно менше буде приток до сварок, а то і до розводів.

Л. К.

Балачки про моду.

ПЕРШІ ЛАСТІВКИ,

але не живі, а на наших головах. Ще нині тяжко сказати, що взагалі будемо цієї весни носити, але про капелюхи вже дещо знаємо. В Парижі вже більшість елеґантних дам від січня носить соломяні капелюхи, бо так приписує мода. У січні капелюх шовковий до футра і плаща, в лютому соломяний до футра і вже новий фільцовий до плаща, якийноситимемо ще і в березні аж до червня, коли знову прийде на чергу капелюшок соломяний. Так воно має бути в теорії і так воно почасти є і в практиці в Парижі, але у нас від того є великі відступи і більшість з нас безболісно пропустить капелюшок шовковий та раннє весняний соломяний і з одного фільцового перейде відразу до другого та вже аж влітку вибере собі гарний капелюшок соломяний. Але всеж цікаво знати, що елеґантні жінки Парижа носять уже тепер.

Перше, що звертає на себе увагу в цьогорічній капелюховій моді це те, що нема якогось одного виразного стилю. Не можна сказати, що цьогорічні весняні капелюхи низькі чи високі. Є такі і такі. Є капелюшки цілком скромні, є капелюшки дуже оздоблені і то зявляються на них оздоби вже давно забуті: квіти, ріжнокольорові стяжки, пера і цілі випхані птахи (звідси початок нашої балачки про ластівки). Деякі моделі притримуються історичних фасонів і будемо носити капелюхи з часів Наполеона, уланські шапки — взагалі „мужеська" мода зперед 100—200 літ посягає цього року на наші голови. Є багато квітів, з яких модиирки витворюють ріжні фантастичні чуда. Але все це перші ластівки, а згодом якась одна капелюхова ідея запанує таки і кожна з нас зможе собі вибрати щось до свого смаку, стилю та так, щоб їй личило. Але є щось, що вже тепер виразно запановує — це кольори капелюхів. Не зможемо вже обійтись одним капелюшком „до всього". Цьогорічний капелюх мусить барвою відповідати решті одягу, або бодай одній з його основних частин. Тимчасом найбільше капелюшків у ріжних відтінях червоної барви, від найтемнішого бордо до коралевої включно. Рожеві з чорним, сині кольори в усіх відтінках переважають, зелені, а навіть і білі капелюшки вже появились у вікнах крамниць не тільки Парижа, але й Львова.

Вуальки. Багато вуальок і не тільки того самого коліру, що капелюшок, а часто лише у згармонізованому. Носять їх і старші і молодші жінки. Часом вони лише гладенько обіпняті, часом з них витворено цілі хмарки над чолом чи ззаду на потилиці. Часом прикривають вони лише горішню частину обличча, а часом спадають аж на рамена. Є вуальки скромні сітковані, є багато вишиті по краях.

Спортові капелюшки часом нагадують собою нашу звичайну сільську хустину підвязану під підборіддя.

Є трохи лискучої цельофанової соломи, але переважає панама та інші матові ґатунки.

Але назагал до кожного обличча в цьому сезоні легко підібрати капелюшок такий, щоб він був, як „для нас створений" і не будемо мусіти бодай в цьому сезоні пристосовувати свій тип до капелюха, бо легко можемо пристосувати на цей раз капелюх до типу нашого. Ще тиждень-два капелюхове весняне шаління скінчиться і ми зі спокійною головою і совістю зможемо вибрати собі те, що нам найбільше сподобається.

Рита.

З нашої хроніки.

З клюбового життя. В жіночому клюбі при „Новій Хаті" відбулися чергові понеділкові сходини, дня 22 п. м. У програмі був відчит п. Мел. Никашівської „Суспільна опіка в нас і за границею". Референтка, що скінчила школу суспільної опіки в Празі, добре обзнайомлена зі станом цієї справи в ЧСР. Тому й при порівнанні обмежилася до того, що протиставила чеську сусп. опіку нашій. Прекрасні установи для сліпців, калік, бездомн. дітей у Празі проймають нас подивом. Провідною думкою тамошн. вчителів і виховників є не лише влекшити життя цим калікам, улекшуючи їм доступ до знання чи мистецької насолоди. Але т[illegible] вщіпити в них почуття своєї вартости.

Правда, додала референтка, що для наших калік нема іншого виходу при цьому стані сусп[illegible]ної опіки, який тепер у нас. За цим пішла дискусія, в якій придумували ріжні можливости виправи.

Черговий понеділок присвячений літературній темі. Письменниця Катря Гриневичева розкаже про те, як повстав її „Шестикрилець", що вийшов цього року у прекрасному бібліофільському виданні.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Світ у майбутнім.

Перегонове темпо розвитку технічних здобутків зганяє людям сон з очей у журбі, як виглядатиме наше майбутнє. Винаходи йдуть так швидко за собою, що просто людський розум не всилі їх завжди зрозуміти і як слід оцінити. Тому люди снують найрізнородніші здогади про те, як колись виглядатиме світ.

Союз письменників Злучених Держав Північної Америки розписав конкурс на репортаж, що змалював би вигляд світа в XXIII. віці.

Як можна було згори предбачити тільки в Америці, могли розписати такий конкурс.

Першу нагороду за цей репортаж, повний найбільш фантастичних помислів одержав відомий американський автор Олівер Брук. Він розпочав цей репортаж описом лету на великанськім апараті „Метеор", що порушуваний пропелером летить крізь стратосферу до висоти 32 тисяч метрів зі скорістю 1.560 км. на годину. Командування „Метеору", на якім було 40 пасажирів, одержує сигнал, щоб опуститися на 2.000 метрів нижче, тому, що у всесвіті йде саме війна. Пасажири при допомозі телевізії обсервують найдокладніше хід боїв

Війна у всесвіті.

Велитенські літаки бомбардовані стрілами й спеціяльними струями, летять на землю. Одначе, як передбачує автор, боротьба ця — це щастя для майбутньої людини. Вона спричиняє втрати лише в „машинах роботах". Машинами кермують роботи й автомати зі землі й посередньо з літаків. Гігантичний пасажирський літак наближається до землі, щоб причалити в околиці нинішнього міста Сан-Франціско.

Життя під землею.

Вже не буде міст на землі. Вони щезнуть знищені атаками з повітря підчас боїв, що раз-у-раз повторяються. Нові міста істнуватимуть тільки в глибині 600—1.000 метрів під землею. Одначе вони матимуть знамениту комунікацію автомобілеву і електричну. Ці вози будуть їхати під землею зі скорістю 500—800 км. на годину, а водна комунікація істнуватиме лише в глибині моря. Ці люди здалися виключно на інфрачервоні проміні, що заступають їм соняшне світло.

Осьтак змалював американський письменник майбутній вигляд нашої землі.

Як воно буде, годі передбачити. Може й справді американський журналіст вірно змальовує морське життя, хоч яке воно неймовірне. Адже ще недавно, перед війною розвиток сучасного летунства і радіотехніки також вважали чимсь неймовірним. Радіоапарати ще й нині у глухих закутинах нашої землі викликують несамовите враження. Світ жене своїми винаходами вперед і годі знати, чи те, що ворожить американський журналіст на XXIII. століття, не прийде скорше, скажім за 50—100 літ?

—o—

Циґарова революція у Франції.

В найближчім часі відкриють у Парижі виставу під назвою: „Мистецтво і табака". З тої нагоди один париський щоденник подав цікаву історію появи перших циґар у Европі.

Ділось це весною 1793 р. До французької пристані Бульонь сір Мер причалив піратський корабель, власність моряка Дельпієра, що віз вантаж тютюну й великі запаси циґар. Митні урядовці не знали, що це за товар. Тому постановили вислати пробку товару до Парижа, а вантаж корабля затримати й помістити в великих пристаневих магазинах.

Та люди придивлялися добре кораблеві й побачили, що залога держить в устах якісь звійки, з яких несеться приємний запах і синій димок. Заінтриґовані цим пристаневі робітники захотіли теж затягнутись димком із цих „розжарених звійок". Моряки викинули на беріг великі запаси циґар і вже по кількох годинах ціле місто сповилося в клуби синього диму. Майже кожний держав у зубах грубе циґаро й насолоджувався тютюневим ароматом. Колиж циґар забракло, велика громада людей напала на пристаневі магазини, виломила ворота, що вели до митних складів і пограбила величезні запаси циґар.

Вістка про ту демонстрацію миґом пролетіла цілу Францію і викликала величезний попит на циґара. А до історії перейшла та авантура як — „циґарова революція".

6. травня 1893 р., в століття вибуху цієї революції, влаштували в старім порті Бульонь сір Мер величавий ювілейний обхід закінчений бенкетом. Накінець роздали всім гостям коробки найкращих гаванських циґар.

—o—

Дивний сон.

На Кипрі у селі Цакакі живе селянська родина: чоловік і жінка. Ніхто мабуть не цікавився б цією родиною, якби не дивні прикмети старої жінки. Від якогось часу мала вона постійно один і той самий сон щоночі. Ці дивні сни звернули увагу цілої околиці на стару селянку.

Кожної ночі звлялася їй у снах якась постать і веліла їй піти на точно означене місце і копати. Її труд оплатиться, бо відкопає вона церкву. Довший час скривалась стара селянка зі своїми снами. Одначе коли сни далі повторялися, оповіла про все свому мужові. Та цей махнув лиш легковажно рукою і не звертав найменшої уваги на оповідання своєї жінки. Одначе стара селянка так довго торочила йому голову, що він рішився вкінці піти до міста й оповісти цілу історію. Його оповіданням зацікавилися археольоґи і почали на означеному місці розкопи. І справді, вже першого дня натрапили вони на мури старої церкви. Дальші розкопи увінчались прегарними успіхами, бо по кількох днях робітники відкопали цілу церкву з двома вартісними візантійськими памятниками. Відкопали також людські скелети. Вже перші досліди виказали, що церква і памятки походять приблизно з V. ст.

Сучасний електропровідний матеріял.

Як відомо, електричний струм це ніщо інше, як рух електронів — атомів електрики, із яких кожний майже 2.000 разів менший, як атом водня. Для такого руху особливо металі творять вигідну „вимощену" дорогу. В металях електрони біжать цілою масою металю. Але проводами йде струм цілим перекроєм тільки тоді, коли він простий, то значить, біжить тільки в одному напрямі. В техніці вживають такого струму в електрохемії (для електролізи, гальванопластики і т. п.) рідше до освітлення. Для проводу струму на більші віддалі вживаємо виключно перемінного струму, значить струму, в якім напрям міняється дуже часто (5-100-1000-10000 разів на секунду). Струм з особливо частими змінами називаємо високочастотним струмом. Чим більша частота (число перемін у секунді) струму, тим більша його частина біжить по поверхні провідника.

Отже використовуючи це явище, побудовано в Німеччині провідник „Купальс", якого середина алюмінієва, а верхня частина мідяна. Витворення суцільної стичности обох металів коштувало чимало праці. Новий провідник дешевший від суцільного мідяного і наполовину лекший при такій самій провірности.

Телефонічна посольська промова.

Англійський посол Лерін впав на добру думку надавати свої посольські промови в парляменті телефоном. Перевів він те в такий спосіб. Підчас своєї промови на пленум казав він заінсталювати на трибуні телефон, який мав получення з одною із найбільших саль у його виборчій окрузі. Там промову відповідно скріплювали і передавали голосником на салю. Посол Лерін уже кілька разів пообіцяв надавати свої промови, але це не вдавалося. Щоб виказатись перед виборцями, що він завжди виступає в обороні їхніх інтересів, записувався він дуже часто до слова, одначе не все міг получити тему дискусії з домаганнями своєї округи. Тоді надавав швидко телеграму і відкликував посольські сходини.

Виборці почали щораз менше ходити на телефонічні промови, вважаючи, що найкращий звіт — устний.

ЖІНКА ЛЕТИТЬ ДОВКОЛА СВІТУ

Знаменита американська летунка Амелія Іргард, перша жінка, що перелетіла Атлянтик, стартує в березні до лету довкола світу. Під цю пору опрацьовує вона на підставі актуальних звітів поодиноких метеорольоґічних стацій трасу свого лету. Імовірно цей ґігантичний лет довкола земної кулі розпічнеться в Окленд (Каліфорнія) і через Гонолюлю—Говленд прямуватиме до порту Дарвіна в Північній Австралії. Звідтіль разом з одним із найздібніших навіґаторів шугне через Спокійний Океан, щоб дістатися до Африки. З Дакару вибереться летунка вже одинцем понад Бразилію до Ню Йорку. Там хоче прибути на сам Великдень, як вістунка весни, як перший радісний, весняний подув. Лет цей триватиме три тижні й два дні. Цей реальний і докладно приготований плян лету викликав в Америці велике зацікавлення, а чи він удасться — побачимо.

СПЯЧА КРАСУНЯ З ІЛІНОІС.

Остання катастрофальна повінь у Злучених Державах накоїла величезні шкоди у стейті Ілінойс. Красуня стейту Патрикія Манджюр занялася допомоговою акцією для пошкодованого населення. Панну Маджюр, яка має 30 літ, вибирають уже від пятьох літ „міс Ілінойс", бо вона справді найкраща жінка стейту. Одначе панна Маджюр славна ще й тим, що вона попадає кожного року в літі у спячку. Тому теж називають її в Америці „спячою королевою".

Вона віддалася до послуг американського „Червоного Хреста" і виконує навіть найтяжчу працю, щоб тільки помогти своїм ближнім. Крім того орґанізує вона в найближчому часі концерт на допомогу жертвам повені. Гуманітарну акцію веде п-а Маджюр від довшого часу. Виходить, що проспаний у літі час подвійно використовує вона в зимі.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СПОСІБ.

Із Нюйорку доносять, що цієї зими театри на пів порожні. Коли якась конкуренція хоче виставам пошкодити, то вона не посилає до театру свистунів, лиш чоловіка з маленьким куферком. Підчас вистави він отвирає куферок і випускає вонючого тхора.. Ця звірина поширює такий страшний сморід, що всі відвідувачі поспіхом покидають салю вистави. В загальнім хвилюванню вдається злочинцеві без перепон спастися.

СКЕЛЕТ З ПЕРЕД 100.000 ЛІТ?

Один із праських ґеольоґів Петербок зробив підчас своїх ґеольоґічних дослідів у Чехословаччині сензаційне відкриття. Він заявив, що людський скелет, що його він знайшов, походить з перед 100.000 літ. Скелет був зовсім скамянілий і є незвичайно великий. Чоловік — власник цього скелету був велитенською людиною. Закамянів також мозок і хребетний стрижінь. Проголошені ревеляції д-ра Петербока викликали в цілім науковім світі велике зацікавлення. Скелет досліджуватиме міжнародня комісія ґеольоґів.

ОДЯГАЛЬНЕ ПОГОТІВЛЯ СЕРЕД НОЧІ.

Коли хтось вибирається на вечерницї, до театру або на іншу вечорову імпрезу, тратить просто голову, коли в останній хвилині запримітить на свому одязі якусь пляму, або коли одяг розідреться. В Парижі є окреме заведення, яке працює тільки в ночі від год. 10. до 4. рано. Коли комусь трапиться така неприємна пригода, тоді він іде автом до одягального поготівля і оповідає свою недолю. Відтак іде до окремої кабіни, роздягається і передає фахівцеві одяг до направи. По 10 хвилинах дістає свій одяг докладно вичищений і так прецизійно направлений, що навіть сліду нема по плямі, чи дірі.

—o—

НОВА СТОПКА.

Буває, що якимсь проводом піде міцніший струм (вигашення деякого числа лямп, нерівний хід машини). Щоби провід не розігрівся за сильно й не згорів, в деяких місцях поміщені стопки-коробочки з тонкими дротиками, які легко перегорюють, а тоді струм вривається і нема небезпеки більшого нещастя.

Щоб не потребувати зміняти дротиків зроблено стопки з коротеньких шкляних рурочок, звужених по середині. В горішнім розширенні находиться капля ртути, яка проводить струм. При сильнішім струмі ртуть нагрівається, розтоплює каплю лою, яка затикає прохід і перепливає до долішнього розширення. Струм перестає іти, ртуть холоне і капля лою знов твердне. Тоді обертається рурочку і апаратик знов може працювати.

ПРИКРІ ДИСОНАНСИ У „ЛУЗІ“.

В Т-ві „Луг“ у Львові трапилась прикра подія: 65 луговиків виступило з організації, заявляючи у листі, розісланім до Редакцій, що вони роблять це як протест проти усунення з Головної Старшини Великого Лугу кількох осіб, зокрема 1-го заступника голови й секретаря. З свого боку Головна Старшина вияснює, що ввесь фермент викликаний чи то на персональному грунті, чи під впливом посторонніх чинників. Очевидно, що не можемо встрявати у подробиці дійсно дуже складної внутрішньої ситуації у тій надзвичайно важній і високо потрібній організації. Зокрема ніхто не може квестіонувати факту, що найбільші заслуги для тої організації поклав її творець і невтомний керманич д-р Роман Дашкевич. Одначе на підставі наших добрих інформацій, що їх маємо здавна з ріжних сторін про лугові справи, можемо з цілою рішучістю твердити, що головною причиною всього того нездорового шуму, виключування, сецесій, безчисленних спроб порозуміння і т. д. є **одна** особа у Гол. Старшині, про яку у своїм листі і згадують луговики. Ця людина далаб доказ справжньої любови лугової справи і високого громадянського підходу, колиб для збереження ладу і гармонії праці в організації добровільно усунулась. Великий жаль, що досі це не сталося. Все таки маємо надію, що всі люди доброї волі цю неприємну історію зліквідують, що **збережуть цілість Лугової Організації,** у теперішньому національному моменті більш потрібну, ніж колинебудь, і що найдеться змога повороту до праці в організації Лугу для тих усіх, що виступили з неї під впливом настрою огірчення чи через непорозуміння. Зокрема віримо, що сам голова Гол. Старшини Вел. Лугу піде ще в останній хвилині назустріч санаційній акції, що мусить вестись під гаслом: не організація для осіб, тільки особи для організації.

О. Д-Р СТЕПАН ЮРИК.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

І знову відійшов від нас заслужений громадянський діяч о. шамбелян **д-р Степан Юрик,** довголітній парох і декан у Золочеві, що помер у середу 24. ц. м. передполуднем у 73-ому році свого трудящого життя. Походив з Миколаєва н/Дн., де скінчив народню школу і перейшов до української академічної гімназії у Львові, що її скінчив з відзначенням у 1883 р. Після цього записався на богословські студії у Львові, що їх скінчив у 1887 р. Потім виїхав на дальші богословські студії до Відня, де осягнув докторат з богословських наук. По повороті до Львова став префектом Духовної Семинарії й одночасно суплентом, а пізніше катехитом для української молоді у польській гімназії Бернардинів у Львові. Своєю веселою, товариською вдачею і великим педаґоґічним хистом зєднав собі любов, довіря та пошану серед студентів богословії та молоді. Старше громадянство шанувало й цінило його вельми як знаменитого проповідника та рухливого громадянського діяча, що працював у вільних від своїх занять хвилинах на культурно-освітній і головно політичній ділянці нашого життя. Свою політичну діяльність почав Юрик вже у 80-их рр. мин. ст. як член Нар. Ради, що обєднувала тоді всіх найактивніших українців-народовців. Опісля брав живу й активну участь у праці національно-демократичної партії.

В 1910 р. покидає о. Юрик Львів і стає парохом Золочева, де бере далі дуже живу участь у культурно-освітнім та громадянсько-політичнім житті Золочівщини, де й стає у проводі Повітового Народнього Комітету Національно-Демократичної Партії та філії „Просвіти“. Одночасно бере теж далі участь у праці наших центральних установ. Тому приїздив майже на кожні збори наших центральних установ у Львові та на всі важніші засідання Народнього Комітету.

З хвилиною проголошення Української Держави брав активну участь у працях Національної Ради у Станиславові як член її Президії. За цю свою жертвенну працю довелось йому перетерпіти чимало з приходом польських військ до Золочева. Одначе ні страшні пережиювання, ні арештування та побут у вязниці, ні переходи підчас суд. процесів не вичерпали його енергії та охоти до праці. Навпаки. По війні зі здвоєною енергією кидається у вир праці та стає душею цілого зорганізованого життя в Золочеві. Одночасно він оживлену діяльність у політичному житті та не оминав ні народніх зїздів УНДО, ні важливіших політичних нарад у Золочеві та у Львові. Був теж членом Ради Старших, яка під проводом през. д-ра Костя Левицького забирала і забирає голос в усіх важливіших хвилинах нашого політичного життя, змагаючи до обєднання всіх національно-творчих сил у конструктивній праці. За свої заслуги на церковному полі о. д-р Степан Юрик дістав відзначення шамбеляна Його Святости. Крім того був радником Митрополичої Консисторії з правом уживання фіолєтного колпака та червоного пояса. Тому то смерть цього заслуженого Громадянина викликала щирий жаль у всіх, що Його знали. Похорон Покійного відбудеться в суботу 27. ц. м. у Золочеві.

Земля пером заслуженому Діячеві!

—о—

Розстріляли раса Десту.

АДДІС, АБЕБА, 25. 2. ПАТ. Агенція Стефані повідомляє: Підчас боїв в околиці великих озер італійські війська взяли до неволі раса Десту і розстріляли. Рас Деста (зять негуса Гайле Селясіє) спершу покорився італійцям, опісля проводив відділами абісинських повстанців.

Сталін відпекується Еспанії?

МОСКВА, 25. 2. ПАТ. Большевицька преса щораз то менше розписується про події в Еспанії. Комунікати з еспанського фронту большевицька преса поміщує тепер на менше замітних місцях, ніж раніше. Не поміщує теж зовсім голосів прилюдної опінії про війну в Еспанії, як це робила дотепер.

По широкому світі.

Французький уряд хоче уфортифікувати франко-бельгійський кордон.

Італійські сухопутні, морські та повітряні війська відбудуть у серпні маневри на Сицилії; опісля Мусоліні звидить острів.

Латвія прийме з Польщі 17.000 сезонових робітників; перша партія виїде в квітні.

Жидівські студентські корпорації в Ковні уладили протипольське віче, на якому ухвалили низку резолюцій.

Французького міністра летунства Кота з віцемін. Леґранжем і 60-ма товаришами відтяла лявіна від світу в одному гірському селі. 100 альпейських стрільців прокопує дорогу.

Книжкй „Дар Просвіті“ — це фонд для всенаціональних виховних змагань. Не жалїймо жертв на „Дар Просвіті“.

КРІВАВА ДЕМОНСТРАЦІЯ РОБІТНИКІВ.

БУДАПЕШТ, 25. 2. ПАТ. На тлі довгого страйку вуглекопів копальні вугілля в околиці Печ дійшло вчора вечором до бійки між поліцією та робітниками. 500 робітників вирушило у напрямі міста, щоб там уладити демонстрацію. Тому, що робітники не послухали приказів поліції, вона вжила зброї. Два робітники вбиті, кільканацять тяжко і легко ранених. Пізно в ночі жінки страйкарів теж намагалися демонструвати, але поліція розігнала юрбу. Нині зміцнені поліційні і військові відділи недопустили до дальших заворушень.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ НА МАДЯРЩИНІ.

БУДАПЕШТ, 25. 2. ПАТ. Тому, що протижидівські заворушення студентів прибирають гостріші форми, університетська влада у Печ припинила виклади до 1. березня ц. р. До протижидівських заворушень дійшло в університетах у Печ, Будапешті та в Дебречині.

ЗГИНУВ УНАМУНІВ СИН.

Кореспондент „Таймса“ повідомляє з Валенсії про смерть Рамона Унамуна, сина недавно помершого в Саляманці славного еспанського письменника Мігуеля Унамуна. Рамон Унамуно згинув над рікою Харамою.

—о—

НАРАДА МІН. НОЙРАТА З КАНЦ. ГІТЛЄРОМ.

БЕРЛІН, 25. 2. ПАТ. Мін. Нойрат, вертаючись з Відня, поступив до Нірнберґу, де відвідав канц. Гітлєра та поінформував його про вислід своїх розмов у Відні.

НОВИНКИ.

— **Вже за 50 сот.** можна дістати смачне друге снідання в кімнаті до снідань „Око“ при вул. Костюшка ч. 3.

— **Академічні Вечорі у Львові.** В неділю 28. ц. м. в год. 18. відбудеться в салі „Української Бесіди“ у Львові (Рутовського 22.) виклад на тему: „Католицизм і консервативна ідея“. Прелєгент: д-р В. Залозецький.

— **Заява.** В щоденнику „Українські Вісти“ ч. 33. з 15. ц. м. появилася нотатка п. з. „Неймовірне, але правдиве“, якої зміст є злобною клеветою та мою особу. Тому, що редакція „Українських Вістей“ до сьогодні не помістила мого спростування, пересланого їй згідно з постановою § 19. зоб. прес. закону порученим листом дня 15. ц. м., передаю справу **на судову дорогу.** — Варшава, 23. лютого 1937. р. **Д-р Степан Біляк.**

— **Проблєма адвокатури.** Під таким наголовком виголосить проф. Алерганд відчит у домівці організації адвокатських аплікантів у Львові при вул. Коперника 7. у пятницю, 26. ц. м. в год. 7.30 вечором. Читальня з часописами і журналами відчинена щодня від год. 7. до 10. вечором. Організація адвокатських аплікантів організує секції: карного, цивільного, публичного, соціольоґічно-економічного права та інші.

— **Перед вечерницями „Червоної Калини“.** На вечерниці „Червоної Калини“, що відбудуться в суботу 27. ц. м. в салях касина Почтовців при вул. Японській, комітет як і минулими роками окремих запрошень не висилає, а дістати їх можна в адміністрації „Ч. К.“, Зіморовича 12. II. п., кожного дня від 8. рано до 8. вечір. Щоб оминути натовп при касі підчас вечерниць, **найкраще** полагодити справу вступів заздалегідь.

— **В почтовій агенції** у Жятині пов. Сокаль заведено телеграфічну й телефонічну службу із цілоденним обсягом.

— **Протижидівські ексцеси** повторилися 24. ц. м. у львівському університеті. В старому будинку при вул. Миколая на II. р. медицини перед викладом проф. Вайґля і в часі викладу ендецькі студенти бльокували всі лавки, викинувши з них студентів жидів, які вислухали викладу настоячки. Справою занявся університетський дисциплінарний ректор.

— **За образу польського народу.** В окружному суді у Львові відбулася розправа проти безробітного кельнера, Ф. Мінорович, реемігранта з Німеччини, під закидом образи польського народу. **Його придержав вночі** на вулиці постуновий, питаючись, що несе під пахою. Мінорович відповів: „Іду до Гітлера!“ і додав ще кілька слів, зневажливих для польського народу. Затє засудили його на 10 місяців вязниці. Після вислухання присуду Мінорович підніс по гітлерівськи руку вгору і крикнув: „Гайль Гітлєр!“ Суддя списав з ним з місця протокол.

— **Тисячу золотих за зловлення бандита.** Рявіська поліція розіслала стежні листи за грізним бандитом Едмундом Зєржицьким, визначивши за його зловлення 1000 зол. нагороди.

— **Відзнаки для поліціянток.** Команда державної поліції ввела спеціяльні відзнаки для поліціянток, що говорять чужими мовами, як це вже зроблено при однострюях поліціянтів. Поліціянтки будуть носити на правому рукаві відзнаки з барвами держав, що їх мовою говорять.

— **Черевний тиф** шириться в селі Липю турчанського повіту. Досі було 8 випадків занедужань, з того один скінчився смертю.

— **Судовий епільог одного скандалу.** В окружному суді у Львові відбулася розправа проти власника винарні в Ринку, Ришарда Штадтмілєра, за те, що хотів убити Болеслава Евстахевича, оборонця Львова, що бавиться в польського письменника. Евстахевич баламутив Щт-ві жінку, яка зраджувала з ним свого чоловіка. Підчас їх стрічі на Цитаделі заскочив їх Ш. і стрілив до Ев-ча з револьвера, але без успіху. Зате Ев-ч заскаржив його до суду за намірене вбивство. Розправа, що виявила пікантні сцени з любовної афери, скінчилася засудом Штадтмілєра на 8 місяців вязниці, причому половину кари даровано на основі амнестії, а решту припинено на 3 роки.

— **Новий староста львівського повіту.** Дотеперішній довголітній староста львівського повіту Чеслав Екгардт перейшов на емеритуру з днем 26. лютого. Старостою львівського повіту іменований Леон Замечнік, бувший майор у корпусі контрольорів.

— **Страйк робітників у тартаку** в Ожидові золочівського повіту скінчився при інтервенції золочівського старости та інспектора праці з Тернополя. Страйкарі вдоволилися виплатою залеглих заробітків за січень і лютий, резигнуючи з підвишки платні.

— **Крав доляри з листів.** У Струсові теребовельського повіту арештовано і відставлено в розпорядження городського суду в Теребовлі контрактового почтового урядовця, 23-літнього Домініка Шозду під закидом крадежі долярів із грошевих листів. Шозда признався, що присвоїв собі 50 долярів від травня 1936. р.

— **Граничник убив пачкаря.** Стежа граничної сторожі в Розтоках пов. Косів заскочила шістьох пачкарів, що пачкували горівку з Румунії. Пачкарі почали втікати і коли не послухали стражників та не здержались, один із граничників ужив пальної зброї, вбиваючи одного пачкаря на місці. В його наплечнику знайшли горівку румунського походження. Покищо не ствердили, хто він.

— **Про жахливе масове вбивство у Красній** пишуть нам: У Красній, одному із більших сіл гірського району (Калущина) скоїлася жахлива подія, що покінчилася смертю 7 людей та важким пораненням 8-ої особи. Сумним героєм цієї події є Василь Тимків, що після відбуття кари 7-літньої вязниці за вбивство Марії Ланів у 1929 р. повернувся недавно домів. На тлі маєткових непорозумінь та ще інших мотивів, що їх ще сьогодні годі докладно означити (як говорять, фальшиві свідчення на його процесі декого з убитих, намова до вбивства М. Манів та ін.), виріс в думці В. Тимкова плян масового вбивства, що його він зреалізував мин. тижня. Вечором 10. 2. пішов він до хати своєї замужної сестри і застрілив її разом з чоловіком, опісля по черзі вбив другу сестру з чоловіком та двоє малолітніх дітей, що даремно просили пощадити їх. Одинокий свідок цієї страшної події, сестра вбитого, на приказ убивника не виходити з хати просиділа цілу ніч поміж трупами. Одначе вбивник вишукав на дорозі ще одну жертву, а саме О. Кульчицького і його важко зранив. Щойно цей стріл заалярмував селян, які, довідавшись від пораненого, хто до нього стріляв, пішли до його хати, де застали В. Тимкова, що зранив себе важко двома стрілами з утятого кріса, котрим постріляв і інших. Аж рано довідалося все село про дійсні розміри трагедії. Обох поранених перевезли до шпиталю в Калуші, де В. Тимків після двох днів помер, а стан О. Кульчицького дуже поважний. Ця кошмарна подія викликала в дооколичних селах велике, рівночасно сильно пригноблююче враження.

— **Обікрав наречену.** 41-літній Михайло Цетнер із Супранівки пов. Скалат дістав від своєї нареченої Олександри Фітарчук із Капудинець збаразького повіту на переховок більшу суму долярів. Тепер вона повідомила поліцію, що Цетнер пропав з грішми без вісти. Він мав пашпорт на виїзд до Америки.

— **Краєва хроніка.** Окружний суд у Яслі засудив Станислава Турка, б. громадського секретаря в Ясінці коросненського повіту, на 10 місяців вязниці аз зловживання на шкоду державного скарбу. — При каналізаційних роботах у Коломиї завалилася земля і засипала на смерть робітника Федора Гальчука з Кійданець. — Хая Школьнік у Бурштині, сходячи зі місяців вязниці за зловживання на шкоду держак лопати, наслідком чого вийшли їй на верх кишки. Незабаром вона померла. — В лісі біля Дуплиск пов. Заліщики знайшли тіло 31-літньої Яреми Шайнєвої, замужньої жінки, що жила від кількох літ у незгоді зі своїм чоловіком і мешкала в Бедриківцях.

— **Мають розібрати церкву св. Варвари у Відні.** Управа м. Відня рішила перебудувати домініканський квартал у середмісті, що обіймає два великі комплекси будинків оо. Домініканів, головну почту та кілька інших будинків, між ними гр.-кат. церкву св. Варвари. Всі ті будинки мають розібрати, а на їх місці побудувати нові модерні будинки або поширити деякі теперішні вулиці. Віденські українці повинні постаратись, щоб управа міста дала їм на церкву якесь гідне приміщення, бо те, що дають їм в Х. окрузі, і невідповідне і лежить далеко на периферіях міста.

— **Гаєвий під закидом зловживання влади.** В Синєвідську Вижньому пов. Стрий арештовано гаєвого державних лісів, Кароля Кноля за безправне ловецтво. Знайшли при ньому муніцію, яку вживав не для службових, але приватних цілей.

— **Велика пожежа вибухла в місті Острозі** (на Волині) і знищила багато крамниць в торговельній дільниці. Вогонь вгасила місцева пожежна сторожа при помочі граничної сторожі.

— **Мала кара за великого дефравданта.** Власника реальности в Люблині, Каєтана Калюша засуджено на 3 і пів року вязниці за те, що спроневірив 326 тисяч зол. на шкоду фірми Островецьких заведень.

Зі судової салі.

ЗАСУДИЛИ СЕЛЯНКУ НА 8 МІСЯЦІВ ВЯЗНИЦІ

Перед судом присяглих у Бережанах відбулася 16. ц. м. розправа проти селянки **Варвари Перефенко** з Залиптя пов. Рогатин. Акт обвинувачення каже, що підсудна взяла участь у збіговищі в Залипю підчас панахиди за поляглих, що спільними силами побило поліційного агента з Рогатина Й. Прищевського і за те, що накликувала людей словами „бийте ляха, нехай здохне", врешті ще й за те, що обшукувала кишені поліцая Прищевського, щоб забрати револьвер. По переслуханні 9-ох свідків і відчитанні свідоцтва управи волости в Рогатині, що підсудна має маленьку дитину при грудях і тому не може прибути на розправу, присяглі судді видали вердикт стверджуючи вину за збіговище і заперечили намову до злочину і намагану крадіж револьверу. Трибунал під проводом судді Польного при участи суддів Олександра Свистуна і д-ра Станислава Суровяка засудив Варвару Терефенко за провину зі ст. 153 к. з. на 8 місяців безоглядної вязниці, але звільнив її від коштів і судових оплат. Обвинувачував підсудну прок. Вержбіцький, боронили: **д-р Володимир Бемко і д-р Михайло Західний.**

ОЧОРНЮЮТЬ СВОГО СВЯЩЕННИКА

305 моргів землі і цегольня в Делятині належить до „Спілки управнених Клива і Веклич" та є співвласністю кільконацятьох господарів і греко-католицької парохії. На тлі господарки доходило між співвласниками до судових цивільних і карних спорів. Таким чином повстало дві партії: одна стояла за о. парохом Захаром Золотим, друга обєднувала їх противників. Саме ці противники почали очорнювати свого о. пароха З. Золотого. І так Семен Савчук вислав до міністерства справедливости листа, що на сходинах співвласників дня 27. січня 1937 р. обговорювали справу виєднання дозволу від генерального штабу на випуб частини. На цих сходинах о. Золотий нібито мав заявити, що генеральний штаб не дозволяє на вируб, але такий дозвіл можна зиєднати за 30—40.000 зол. і таку умову вже підписано. На основі такого доносу дипл. полк. Йосиф Заклич, дипл. капіт. Маріян Чижевський та дипл. капіт. Вацлав Яцина звернулись за посередництвом своєї влади до міністерства справедливости, щоб вона притягнула о. Золотого до карно-судової відповідальности за зневагу зі ст. 255 § 1 к. з. Прокуратура у Станиславові відступила акти городському судові в Делятині і 22. ц. м. відбулася розправа проти о. Золотого. Суддя Й. Янович переслухав свідків та увільнив о. Золотого від вини і кари. Боронив пос. д-р І. **Волянський**, адвокат зі Станиславова.

— **Жертвою трагічної пригоди** став Йосель Шпігель зі Львова, що приїхав недавно до Ню Йорку як кореспондент жидівської телеграфічної агенції на Сх. Галичину. Зараз на першому перехресті вулиць він дістався під самохід. Його відставили до шпиталю в тяжкому стані.

— **Замість золота — гранати.** В маєтку Єжево під Тикоціном білостоцького повіту склалася трагічна подія при гляданнях у замуленій та зарослій саджавці. Один б. вояк оповідав, що підчас відвороту большевиків у 1920 р. польський відділ здобув скриню, наповнену золотими рублями. Однак цей відділ мусів негайно завернутись і тому здобуту скриню затопив у згаданій саджавці. Тепер цей вояк почав при помочі робітників глядати за скринею. Золота не знайшли, тільки 6 артилерійських гранат. Один робітник, 18-літній Болеслав Домбровський почав необережно орудувати гранатою і спричинив вибух, що обірвав йому обі руки і випалив очі. Раненого в безнадійному стані відставили до Білостоку.

Знайте, що на „Просвіті" виросла вся наша національна сила. Пригадаймо собі всі наш обовязок супроти „Просвіти" в 69-і роковини! Складаймо жертви на „Дар Просвіті" в лютім!

— **Пять літ вязниці за вбивство жінки.** Перед ряшівським судом присяжних відповідав Франц Сапек, що в липні м. р. підчас збирання малин убив свою молоду жінку Катерину підчас суперечки з причини її віроломства. Сапека засудили на 5 літ вязниці.

— **Самогубство адвоката.** В Лодзі скінчив самогубством адвокат Петро Кон, відомий перед світовою війною оборонець у процесах польських і російських революціонерів. У своїх оборонах посувався до того, що помагав засудженим і засланцям навіть матеріяльно. Таким чином роздав увесь свій маєток. Після війни, не маючи вже успіхів як адвокат, збіднів до краю і не мав з чого жити, тимбільше, що не хотів приняти від нікого ніякої підмоги. Перед кількома днями вбрався по святочному й отроївся люміналєм.

— **Лев зловив злодія.** В Мисловицях задержалася на зиму менажерія. В ночі до менажерії добувся залізничий злодій, Станислав Смолковський, шукаючи якоїсь добичі. Через необережність наблизився до клітки льва, що зловив його лапами і притиснув до клітки. Покаліченого злодія вирвали з пазурів льва і відставили до шпиталю.

— **Трагічні артилерійські вправи.** Біля Брасcат у Голяндії, на полігоні, де відбуваються артилерійські вправи, вибухло 20-кільограмове стрільно і вбило 7 старшин, а 12 осіб ранило. Коли стрільно спершу не вибухло, гурт старшин підійшов до нього, будучи певними, що не грозить їм небезпека. Тимчасом сталося інакше. Міністерство народньої оборони наказало перевести доходження.

— **Крівава бійка між поліцією і бандитами.** З Ріо де Жанейро повідомляють, що в місцевости Піранас дійшло до крівавої бійки між поліцією і бандитами. В часі бійки згинуло шість поліцистів. Причиною крівавих подій було арештування одної жінки, що визначалась незвичайною вродою. Вулична юрба відбила її, причому дійшло до крівавої сутички.

— **Балакучість жінки причиною самогубства.** Грецькі часописи подають вістку про самогубство якогось Плесіса, що залишив лист до влади, подаючи мотиви, які спонукали його до самогубства. Він написав, що мусить скінчити з життям, бо доводила його до розпуки балакучість жінки.

— **Як працюють жінки в Совітах.** Французькі преса подає статтю французького гірника Леґе, що вернувся недавно із совітської Росії. Автор, відомий в робітничих колах Франції як енергійний суспільний діяч радикального напрямку, обурюється сильно з приводу умовин, серед яких перебуває в Росії нинішня жінка. Взагалі положення жінок у СССР гідне найвищого співчуття. Жінки заняті при тяжких роботах, які їм не під силу, працюють у гутах при величезних печах Мартена, у копальнях під землею, гарують днями і ночами, незалежно від свого віку та здоровля, носять мулярям цеглу при будові домів і фабрик, в поті чола копають при будові нових шос і залізничих шин, вгинаються під тягарами, які мусять двигати на команду мужчин і т. д. „Я хотів, — кінчить свою статтю Леґе — заки зложу подрібний звіт з мого побуту в Росії перед товаришами із синдикату, дати картину положення російської жінки, бо ситуація жінки в Совітах є жахлива і незгідна з основами правдивого гуманітарного соціялізму та рівноуправнення жінки".

— **Дунай в Румунії** виступив з берегів біля Калярашу. Вода залляла на великому просторі поля. В одному місці вода окружила ліс, де працювало 70 робітників. Робітники сидять на деревах, чекаючи на рятунок. Кілька разів пробували нести їм поміч, одначе з причини бистрих хвиль, годі дістатись човнами між дерева.

— **Трагічна прогулька.** Румунська преса повідомляє з місцевости Буштені в Семигороді про трагічну смерть двох німецьких студентів, Унгара і Райна. Вони вибралися на прогульку в гори, заблукались і впали в гірську щілину, покриту снігом. Тут вони замерзли на смерть.

— **Світове розміщення еміграції.** Міжнародне Бюро Праці оголосило публікацію про розміщення еміграції у світі. Автором тієї публікації є д-р Л. Ференчі. Студія обіймає дані від 1910. до 1930. р. і подає число еміґрантів на 28,900.000 душ. Державою, що має найбільше чужинців, є Злучені Держави Північної Америки — 6.300.000 душ. Черговою державою є Арґентина — 2.800.000 душ. Третє місце займає Франція — 2.714.000 душ. На дальших місцях находиться Бразилія — 1,500.000 і Сіям — 1.000,000 душ. Найповажніший відсоток в еміґрації становлять дальше европейці з числом к. 20,000.000 душ. Поважний відсоток належить до азіятів. У 1910. р. було 5,000.000 душ, у 1930. р. вже 9.000.000 душ еміґрантів азіятів.

— **Добре виворожила.** До відомої в Кишеневі ворожки Марії Манґаля зголосився елеґантний, молодий чоловік, щоби поклала йому кабалу. Ворожка пописалася перед ним своєю штукою і к. і. виворожила, що йому припадуть великі гроші. Ворожба швидко здійснилася, бо коли молодець вийшов, заплативши їй вимаганий гонорар, ворожка ствердила, що одночасно пропали її гроші і то в більшій сумі.

— **Всьому винні соняшні плями.** Астрономи ствердили, що в останньому часі виступили на сонці великі плями. Одночасно з тим явищем стверджено на землі велике насилення грипи. Англійські вчені кажуть, що соняшні плями є причиною повітряних катастроф і повеней на цілому світі. Вони теж спричиняють неприємний тріск у радієвих апаратах і сильні болі голови у людей.

— **Важне для Пань Дому.** Незрівнану книжку з приписами Д-ра Еткера п. н. „Добра господиня пече сама" дістанете у всіх кольоніяльних крамницях, книгарнях і в заступників фірми Еткер. Ціна знижена 30 сотиків. Книжечка є неоцінена передовсім перед надходячими святами, бо дає багато приписів на печиво і т. п.

— **Пісні страви** завдають Пані Дому чимало клопоту, а при цьому є досить коштовні. Найбільша біда буває з сосом. Тоді пам'ятаймо, що грибовий сос КНОРР знаменито надається до всіх пісних страв. Його прикмета: дуже поживний, має те, чого потребує людський організм. Також поживні і смачні страви можна приладити з пісних платків КНОРР та грибового сосу КНОРР. Грибовий сос КНОРР надається передовсім до ярських страв, а також до деяких мясних. За 5 хвилин можна дістати з одної кістки 1/4 літра знаменитого сосу. Вистане 1) кістку покришити. 2) розробити у літрі води і 3) три хвилини варити. При закупі просимо звертати увагу на брунатно-жовте опакування і характеристичний знак КНОРР.

Дописи.

ЛЮБЛИН.

З життя української громади. Українська громада в Любліні відзначила свої вияви свою діяльність кількома виступами. По-перше відсвяткувала врочисто церковний празник у день св. Йосафата, коли то відправили три наші священики соборну Сл. Божу (богослуження відбуваються постійно в церкві при вул. Зеленій 3 в будні в год. 7. у наші свята в год. 9. і в неділі в год. 11). — Святий Николай завитав і до люблинських численно зібраних дітей у салі при церкві в Любліні. І для старших, головно студентів, був св. Николай ласкавий. Представлення втішило і малих і дорослих. — Остаточно, 13. II., відбувся вдатний український баль в Любліні, на якім весело провели гарні хвилини українці з Любліна й околиці. Були заступлені майже всі важніші місцевости Підляшшя й Холмщини. Були люди і з Сєдлець і з Радзиня і з Володави і з Люблина, а також з Холму, Білгораю, Красника, Щебрешина і т. д.

СТАРИЙ САМБІР.

Як і чому прийшло до засуду о. Ю. Татомира. Дня 13. II. ц. р. помістив львівський „Вєк Нови" допис свого кореспондента зі Самбора п. н. „Священик і селянин у новій ролі", що своїм змістом відноситься до засуду о. Ю. Татомира, гр.-кат. пароха в Лужку Гор. і бувшого сенатора, за провину з арт. 236 к. к. (тяжке побиття), доконану на особі шевця Миколи Сольчаника зі Старого Самбора. Тому, що допис цей містить невірне представлення подійсного стану, що мав місце на луговому фестині в Старому Самборі у серпні 1936 р. заходом Т-ва „Луг" у Ст. Самборі, яке влаштувало цей фестин, приневолене представити стан інциденту, що став підставою засуду о. Ю. Татомира. Ціле лугове свято, що відбулося на отвертій площі, мало спокійний хід. Викликання заміщання на тому фестині лежало в інтересі комунізуючих елементів, котрі хотіли показати, що вони несгірші від своїх одномишленців з Нагуєвич, Верчан, Маліжки, Настасова і т. д. На закінчення фестину делеґат Великого Лугу зі Львова м-р Федорчак велів зарядити збірку всіх луговиків старосамбірської округи і виголосив до них промову, в якій загрівав їх горячими словами до інтензивної праці в ділянці тіловиховання і то тимбільше, що нашій нації загрожує поважна небезпека від комунізму. В хвилині, коли промовець віддав честь УСС-ам і СС-ам, як тим, що боролися проти московського комунізму, відомий у Старому Самборі прихильник комунізму, швець Микола Сольчаник, крикнув слово „ганьба". В тому моменті хтось із присутніх на фестині зареагував на цю зневагу національних почувань у цей спосіб, що вдарив Сольчаника палицею по голові. Стверджуємо, що ніхто з луговиків не брав участи в тому побитті, ані не давав до нього приказу, бо луговики стояли ввесь час здисципліновано в рядах. Стверджуємо, що делеґат м-р Федорчак у цілій своїй промові виступав виключно проти комунізму, що зрештою присутня до кінця поліція могла ствердити. Стверджуємо, що о. Ю. Татомир не брав участи в побитті Сольчаника, бо від місця інциденту стояв здалека, та що сам побитий ще довгий час по побиттю вказував на різні особи, а не на о. Татомира. Комуністи і комунофіли, служачі як свідки на розправі, пристосували питому собі тактику, щоб оклеветати о. Ю. Татомира, звісного національного діяча й ворога комунізму. Вони представляли промову делеґата як протидержавну, а себе як оборонців польської держави. По таких їх зізнаннях запав на о. Ю. Татомира засуд на кару 8-місячної вязниці. — Старий Самбір, 17. лютого 1937 р. — Інж. Омелян Мороз, голова руханково-спортового товариства „Луг" у Старому Самборі; Артем Вовчик, писар.

КОПИЧИНЦІ.

Загальні Збори Філії „Просвіти" відбулися 2. ц. м. Внаслідок поганої погоди прибуло лише 15 представників на всіх 37 читалень. Разом з фізичними членами на зборах було присутніх коло 70 осіб. Збори відкрив і проводив голова філії м-р О. Фіртук, секретарював м-р З. Фальків. Зі звіту голови присутні довідались, що Виділ Філії відбув 7 засідань, уладив свята: Шевченка, Франка, „Просвіти" і книжки, на яких виступали хори кількох читалень, члени Виділу відбули 82 поїздки на села та кожної суботи вечором в осінно-зимовім сезоні уладжує „літературні вечорі" для членів „Просвіти" з Копичинець. Заходом Філії відбулися 2 однотижневі просвітні виклади в Сухоставі та в Коцюбинцях, одна повітова просвітницька нарада та основано одну нову чит. „Просвіти" в Чагарах. Масове членство не поступило вперед, бо не зважаючи на зусилля Виділу члени читалень і читальняних відділів не почувалися до обовязку вплачувати дальших вкладок за 1936 р. вважаючи, що заплачення вкладки першого року звільняє їх від обовязку платити вкладки в чергових роках. На всіх 37 читалень повну 25-зол. членську вкладку зложило 14, 12-зол. 3 читальні, частинну — 5 читалень, ні сотика — 15 читалень. Канцелярія Філії полагодила в році 528 письм і вислала 10 обіжників до читалень та інших установ. В 37 читальнях копичинецької Філії було в 1936 р. 3.568 членів, в тому 980 жінок. Виділи відбули 208 засідань. Приходи 9.935.60 зл., видатки; усіх читачів 2.959. Читальні передплачували 42 часописи. Повітова бібліотека, якою управляє Філія збільшилася на 47 книжок і тепер має 805 томів. По широкій дискусії, що торкалася головно справи розщитування нашого села внаслідок послідовного закладання читалень т-ва „Скала", Збори ухвалили, що читальні т-ва „Просвіта" не можуть давати у своїх домівках приміщення для т-ва „Скала". В дискусії підносили делеґати з сіл, що священики відсувались від „Просвіт" і тому на заг. зборах філії не явився ні один священик. Крім того порушено багато інших актуальних питань та одноголосно рішено збільшити працю по читальнях у черговім році. На внесок п. Шпікули з Копичинець-Кабіщі збори одноголосно вибрали Виділ Філії в дотеперішньому складі, себто головою м-ра О. Фіртука, адвоката, членами Виділу — м-ра О. Зеленецького, адвоката, м-ра І. Чабіна, адвоката, м-ра А. Тровна — адвоката, М. Білина, учителя Р. Ш., В. Пенцака дир. ПСК. та м-ра З. Фальнова канд. адв., який увійшов на місце неприсутнього на зборах о. В. Рижевського.

Режисерський курс у Копичинцях, що його уладила Філія т-ва „Просвіта", відбувся в днях 8—13. ц. м. включно. На курсі викладав інструктор Матірнього Т-ва п. Отецюк. Курсантів було 19, які заступали 10 читалень. Мале число учасників курсу треба оправдати тим, що в січні відбувався курс для інструкторів „Доросту при Р. Ш.", на якому велике число годин присвячено викладам з режисерії. По закінченні курсу голова Філії роздав учасникам свідоцтва та візвав їх поглиблювати знання, яке вони осягнули на курсі, читанням відповідної літератури. Опісля відбулася спільна фотографія.

Бібліотекарський курс у Копичинцях відбудеться в днях 5—8. березня ц. р. заходом філії т-ва „Просвіта". На курсі викладатиме п. Дорошенко-Савченко, службовець Матірнього Т-ва „Просвіта". Філія Т-ва „Просвіта" візвала всі читальні, щоби вислали бодай по 2 членів читальні на цей курс.

УСК „Стріла" у Копичинцях приступив в останнім часі до поширення спорту між своїми членами і між молоддю Копичинець, виголошуючи цілий ряд викладів про значіння та різні роди зимових спортів. Для вжитку референтів закуплено спортову літературу за 20 зол. Завданням теперішнього Виділу є поширити зрозуміння для спорту між нашим громадянством і змагати до зорганізування всіх у спортові гуртки в метою великого виступу на повітових змаганнях зимового і літнього спорту. Карнавалевий сезон використав Виділ „Стріли" в той спосіб, що дня 13. ц. м. уладив для членів і запрошених гостей „зимові вечерниці", що пройшли при досить великій чисельности молодого веселого товариства з Копичинець та з Чорткова — дуже весело і з матеріяльним успіхом. Знову дня 21. ц. м. Виділ уладив для членів 6-годинний дансінг у домівці „Стріли", що теж вдоволив молодих спортовців. Тепер відбуваються шахові змагання за мистецтво Клюбу.

Т-во „Українська Бесіда" відбуло заг. збори, на яких вибрало новий виділ з головою проф. Р. Брикович[ем] на чолі. Новий виділ робить заходи, щоб це т-во що дотепер не проявляло більшої живучости, оживити та спрямувати на правильний шлях. Перешкодою є те, що брак власної домівки.

Т-во „Філія Союзу Українок" у Копичинцях почало влаштовувати по своїх кружках курси куховарства, що їх веде організаторка п. Г. Шкрумеляк, яка налагоджує теж працю у цих кружках. З прийняттям організаторки „Союз Українок" вступив на новий шлях праці, якої недостачу між жіноцтвом дуже сильно відчували кожного дня і в кожному селі. Дня 27. ц. м. відбудеться у салях Народнього Дому в Копичинцях „Вечір народньої ноші", що його уладила філія „Союзу Українок".

СТАНИСЛАВІВ.

З відчитової салі. Мин. неділі відбувся черговий веч[і]р, присвячений споминам учасників наших визвольних змагань. Почин організаторів тих викладів („Бесіда" й „Учит. Громада") треба з вдоволенням повитати, бо виклади викликали велике зацікавлення і серед старшого громадянства і серед молоді. На останньому вечорі оповідали свої переживання: д-р Маланюк про завітрений стан нашої армії та інж. Зубрицький про фронтову боротьбу. Між іншим, довідались ми, що чортківську офензиву започаткувала 8. бережанська бригада й 7. бригада, що на спільній нараді, під впливом безвиглядної ситуації, рішили тим героїчним записатись на сторінках історії. В той спосіб, по словам інж. Зубрицького, зродилась героїчна чортківська офензива. — Черговий виклад буде мати інж. Дутка і д-р Вовнянка.

Заг. Збори Т-ва „Учительська Громада" відбулись мин. неділі; на них вибрано новий виділ у такому складі: голова: проф. Лесний, члени: пп. проф. д-р Никифорик, д-р Бриґідер, Бойцун. Полутранка, д-р Папіницький. Контр. Комісія: дир. Глушко, проф. Бабюк і проф. Гвездик.

Б. Л.

Подяка.

Оцим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ" у Львові за скоре виплачення повної обезпеченевої суми по моїм бл. п. мужеві **Володимирові Фрондзей**, воєвідстві в Золочеві. Зложити цю прилюдну подяку почуваюся тимбільше зобовязана, що мій бл. п. муж був обезпечений у Товаристві лише від літа 1935 року.

Така солідна поведінка Товариства уповажнює мене поручити це єдине українське товариство обезпечень на життя найширшим колам української суспільности.

Золочів, 17. вересня 1936 р.

Франческа Фрондзей.

Спорт.

СПОРТОВІ НОВИНКИ.

Похорон Тадея Процa, члена гаківкової секції С. Т. Україна, який згинув трагічною смертю, відбудеться в пятницю 26. ц. м. в год. 12. впослудне з каплиці при вул. Вірменській на Янівський цвинтар. Виділ С. Т. Україна запрошує всіх своїх членів і прихильників взяти участь у цьому сумному обряді.

Пятиліття Істнування Філії КЛК у Славську. Філія КЛК у Славську відсвяткує в неділю 28. ц. м. пятиліття свого істнування. У програмі: Служба Божа в місцевій церкві, похід до домівки і дефіляда, біґові змагання з Ільки і чайний вечір. Рада КЛК взиває всі філії Бойківщини до найчисельнішої участи.

Міжфіліяльні змагання КЛК. Гуцульщини виплачені на день 6. і 7. березня у Ворохті.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

UKRAINIAN YOUTH, Jersey City, N. J., february 1937, Vol. IV. № 2.

PROMETHEE. Paris, janvier 1937 A. XII. № 122

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

БОЛЕХІВ:
26. II. Циганський барон.
27. II. Муж двох жінок.
28. II. Шаріка.
1. III. Вій.
2. III. Чорногора в огні (Довбуш).

ДОЛИНА:
3. III. Шаріка.
4. III. Муж двох жінок.
5. III. Вій.
6. III. Чорногора в огні (Довбуш).
З Долини іде театр до Брошнева, Калуша і Станиславова.

Український Театр „Заграва“.

СНЯТИН:
1. III. „Камо грядеши?“ I. ч. Вініцій і Лігія.
2. III. II. ч. Смерть Нерона.
3. III. Муравлі.

ЗАБОЛОТІВ:
4. III. „Камо грядеши?“ I. ч. Вініцій і Лігія.
5. III. II. ч. Смерть Нерона.
6. III. Муравлі.

Великий Театр:

Пятниця, 26. II. год. 7.30 веч. „Мадам Сан Жен“.
Субота, 27. II. год. 7.30 веч. „Мадам Сан Жен“.
Неділя, 28. II. год. 3.30 попол. „Подружжа“, год. 7.30 веч. „Мадам Сан Жен“.

Кіна.

АПОЛЬО: „Не цілуй в кіні“.
АТЛЯНТИК: „Королева джунглів“.
ВАНДА: „Їх ексцеленція шофер“ та „Капітан Сорель“.
ҐРАЖИНА: „Варвара Радзивілівна“.
ЕВРОПА: „Ремова“.
КАСІНО: „Непереможний“ з Гейрі Купером.
КОПЕРНИК: „Матура“.
МАРУСЕНЬКА: „Матура“.
МЕТРО: „Роз-Марі“.
МІРАЖ: „Адіє!“ з Марг. Салівен і Флип і Флап як „Пехові вояки“.
МУЗА: „Антін Адверз“.
ПАКС: „Малий король“ зі Фред. Бартольомію.
ПАЛЯС: „Концертіна“.
ПАН: „Сильветки“.
РАЙ: „Розвід із перешкодами“ з Анною Ондра.
СВІТ: „Герой мимо волі“ муз. комедія з Севе Сакалем.
СТИЛЕВЕ: „Срібна торпеда“ і ревія.
ТОН: „Білий ангол“.
УТІХА: „Клеопатра“ і ревія.
ХИМЕРА: „Ексцентрична жінка“.

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)
„ІНДІЇ“
Серія II.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 26. лютого 1937.

Берлін (357) 14.15 Розр. музика, 20.10 Нар. пісні, хор, 20.30, 21.00 Симф. концерт, 22.30 Легка музика, **Білгород** (437) 18.00 Орх. концерт. 20.00, 21.00, 22.00 „Князь Ігор“ оп. Бородіна, **Братислава** (299) 21.10 Оперові арії, **Будапешт** (550) 12.05 Концерт орх., 17.30 Сальон. музика. 19.15 Віольончеля, 21.05 Циг. музика, 21.40, 22.00 Концерт жін. камер. орх., **Віденъ** (507) 12.00 Розр. концерт, 15.15 Для молоді, 15.40 Для матерей, 17.05 Для дітей, 17.30 Спів. ресіталь, Г. Тені баритон, 19.35, 20.00 Великий концерт бажань, 21.00 Орх. концерт, 22.30 Віденська музика, квартет, **Гамбург** (332) 20.10, 21.00 „Фра Дияволо“ оп. Обера, **Дайтшляндзендер** (1571) 14.0, 16.00 Музика, 15.15 Дитячі пісні, 18.00 Молодь грає та співає, 20.10 Розр. музика, **Кошиці** (259) 18.00 Для Закарпаття, **Міляно** (369) 16.00 Вокал. ресіталь Евр. Майнардія, 19.00? Танц. музика, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00 Симф. концерт, 22.00 Розр. концерт, **Мінхен** (405) 9.00 Музика, 10.30 Весела авд. для дітей, 12.00, 13.15 Розр. концерт, 16.50 Твори французьких композиторів, орх., солісти, 18.00 Дута орх., солісти, цитра, 20.10 Кабарет, **Прага** (470) 12.35 Орх. концерт, 17.10 Смичк. квартет, 21.30, 22.25 Квартет, **Радіо Парі** (1648) 13.15, 14.00 Легка музика, 14.15 Спів. ресіталь, 15.00 Літер. авд., 15.30 Театр Уяви, 18.45, 19.45 Скрипка, 21.00 Спів, фортепіян, **Рим** (421) 17.15 Танц. музика, 20.40, 21.00 „Ле фоле дель боль темпо“ комедія Ч. Льодовічі.

Субота, 27. лютого 1937.

Берлін (357) 18.15 Суїта зі скр. і форт. з-мольь, 20.10, 21.00 Веселий вечір, **Білгород** (437) 19.35 Нар. пісні, **Будапешт** (550) 18.30 Сальон. музика, 16.15 Гутірка для дітей, 17.30 Оп. ресіталь Али Сарі, 18.30 Фінл. нац. свято: промова, нар. пісні, 19.05 Нар. пісні. циг. орх., 21.00 Орх. концерт, 22.15 Циг. музика, **Віденъ** (507) 15.35 Твори А. Кірхля, орх., солісти, 18.20 Нар. пісні, 19.00, 20.00. 21.00 „Чоловік трьох жінок“ оп. І. Бевера, **Дайтшляндзендер** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Нар. пісні й танки, 20.10, 21.00 Весела програма, **Кошиці** (259. 13.30, 18.00 Для Закарпаття; авд. для дітей, рецитації, 19.55 Легка музика, **Міляно** (369) 17.15 Танц. музика, 19.00 Легка музика, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00, 24.00 „Федора“ оп. Джордана, **Мінхен** (405) 14.20 Для дівчат, 14.45, 15.00 Розр. мельодії, 18.00 Квартет і гітара, 20.10, 21.00 Вечір танку, **Прага** (470) 14.10 Концерт романтичної музики, 16.45 Для дітей, 18.15 Легка музика, 22.35 Танц. музика, **Радіо Парі** (1648) 14.15 Спів. ресіталь, 17.30, 18.00 Для дітей, 21.00 Вок. концерт, нар. пісні, **Рим** (421) 20.40 Розр. мельодії, 21.25 Форт. ресіталь. 22.00 Танц. музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 26. лютого 1937.

6.30 Раншня авдиція, 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.15 Ранішній денник, 7.25 Програма на нині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авд. для шкіл, 11.30 Для старших дітей: „Як Сінг угадав, що наш світ це куля?“, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Симф. музика, гр. пл., 12.40 Полудневий денник, 12.50 Плекаємо шкірки на шкіру, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Реклямовий концерт, 15.30 Льв. біжучі вістки, 15.35 Львівська молодь перед мікрофоном. 15.55 Туристичний інформатор, 16.00 Програма на завтра, 16.05 Дебісі, гр. пл., 16.15 Гутірка з хоцями, 16.30 Англійські пісоньки, гр. пл., 17.00 „Салязар, диктатор Португалії, 17.15 Концерт солістів. Ядв. Геннерт спів; обой, фортепіян, 17.50 Говорена енциклопедія, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10, 18.16 Спортовий порадник, 18.20 Голод у Долині Рогачових Ставів, фейл., 18.30 Фр. Крайслер грає, гр. пл., 18.40 Вартість пересічної людини, 18.50 Огляд хліборобської преси. 19.00 Брехня, фрагм. новелі Юр. Андкеєвського, 19.20 Авд.: З піснею по краю, 19.45 Репортаж із лещет. маршу Зулів-Вильно, 20.05 Муз. гутірка. 20.15 Симф. концерт, орх., форт.; у перерві ок. год. 21.00 Веч. денник, Актуальна гутірка, 22.30 „Наркотик“, скеч Тр. Бернарда, 22.45, 23.00 Сальон. музика, орх.

Субота, 27. лютого 1937.

6.30 Раніщня авдиція, 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.15 Ранішній денник, 7.25 Програма на нині, 7.30 Трохи інформацій. 8.00 Авдиція для шкіл, 11.30 Співаймо пісоньки, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Орх. концерт, 12.40 Полудневий денник, 12.50 Хліборобська скринька, 14.30 Театр Уяви: „Авантура за Басю“ на осн. Корн. Макушинського, авд. для старших дітей, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Реклямовий концерт, 15.30 Наша програма, 15.35 Легка й популярна музика з гр. пл., 15.50 „Молоде перо“, нові поезії Вол. Яворського, 16.00 Програма на завтра, 16.05 Російські казочки, гр. пл., симф. орх., 16.15 Давні опери. концерт у вик. орх., 17.00 Концерт солістів, форт., віольончеля, 17.50 Огляд видань, 18.00 Лещетарський марш Зулів-Вильно, 18.15 Спортові вістки, 18.20 Оперові дуети, гр. пл., 18.35 Львівський актуальний фейл., 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Спогади з Марієнзи, 19.30 Нар. капеля, 20.30 Літер. новинки, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Концерт симф. орх., спів, 22.00 „Психоаналіза“ гумореска, 22.30 Мала орхестра.

Радіокутик.

РЕЄСТРАЦІЙНІ КАРТИ.

Поштові уряди розсилають тепер абонентам радія радіофонічні реєстраційні карти. Нові реєстраційні карти заступлять дотеперішні уповноваження. З огляду на те, що деякі абоненти радія пишуть на картах різні уваги і повертають їх до поштових урядів — пояснюється, що радіофонічні реєстраційні карти, коли вони приходять з поштового уряду треба затримати в дома, бо вони є документом, що стверджує право на посідання радіоприймача.

На картах з поштового уряду не треба робити жадних уваг і написів, а тимбільш, не треба їх звертати до поштових урядів, бо це змушує виписувати нові карти, поновно їх доручати і взагалі провадити зайве листування.

При цій нагоді додаємо, що реєстраційні карти дають право мати радіофонічні апарати лише особі на прізвище якої їх виставлено та її найближчій родині. Ті з абонентів, які користають з реєстраційних карт виставлених на прізвища третіх осіб, мають перереєструвати радіовий абонамент на власне прізвище, бо користуватись реєстраційними картами третім особам не вільно.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельги бельг. 89.28, 88.85, Доляри американські 5.28·50, 5.26·00 доляри канад. 5.28.00—5.25·50, Фльорени гол. 290.05—288·35, Франки фр. 24.64—24.50, Франки швайцарські 120·90—120.10, Фунти англ. 25.93—25·77, Ґульдени данц. 100.20—99 80. Корони ч. 16.60—16.10. Кор. дан. 115.69—114.85, Кор. норв. 130.23—129.25, Корони шв. 133.63—132.65, Ліри тал. 24.00 — 23.50, Марки фін. 11.45 —10.40, Марки нім. 124·00—120 00, Шил. австр. 95.00—93.50. Марки нім. срібні 133, 129.

Акції.

Банк Польський 100·50, Цукор 29·00, 29·25, 29·13, Вугодь 20·75. 21··50, 21·00, Ліпьпоп 13 75, 13·50, 13·75, Модзеюв 7·00, Островець 30·00, Стараховичі 33·25, 34·50, 34·25, Габербуш 35·50, 36·25.

Тенденція сильніша.

Папери.

3 поз. інвест. 1. ем. 64.85, серія непот. 2 ем. 65·35, серія нен. 5 проц. поз. конв. 53·75, 52·75. ост. сотка 6 проц. поз. дол. 60.50, 4 проц. поз. прем. дол. 46 75, стабіл 430·00, купон 180.58. консол. 51·63 51.88, 51·63, 2 ост. дрібні.

Збіжжя.

Львів, 25. II.

За 100 кг. льоко вагон Львів:

Пшениця одн. червона	30·00—30·20
Пшениця збір. червона	29.25—29.5
Пшениця одн. біла	29.75—30.00
Пшениця зб. біла	29.00—29.25
Жито шт. I.	24.75—25.00
Жито шт. II.	24.50—24.75
Ячмінь одн.	24.75—25.00
Ячмінь на жниво	24.00—24.25
Ячмінь паст.	23.00—23.25
Овес шт. I. незадош.	22·50—22.74
Овес шт. I. А легко зад.	22.00—22.25
Овес шт. II. незадош.	22.00—22·25
Овес шт. II. А легко зад.	21.25—21.50
Висівки житні	15·55—15.75

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від дня 25. лютого н. р. кооперативам платив за льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	2.95 зол.
1 кг. масла десеров. бочкове включно з бочк. опакуван.	3 00 „
1 кг. масла експ. платить з експ. опакув. включно дефінітивно	3.00 „
молоко від 11. 1. ц. р. . .	0.16—0 17 „
копа яєць	3.80 „

Тенденція на масло та молоко вдержана, на яйця легко знижкова

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 25. II. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахоясарні „М. С.“ у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Індички I. кл., добре умясені, повногруді	1.30 зол.
Індики I. кл., добре умясені, повногруді	1.10 „
Курки молоді I. кл. біло й жовтоніжки від 1.70 кг. вгору	1.20 „
Качки товщені I. кл. щойно від 1.80 кг. вгору	1.25 „

Слабших сортів від вище поданих не приймає.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.